

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD/SEK: PTS	S.BEH: IK
1 FEB. 2008	
S.NR. 05 / 1982 - 25	AVSKREVET
AKKORD 87257	EU

FORBRUKERRÅDE

Det Kongelige Samferdselsdepartement
Luft-, post- og teleavdelingen
V/Ingeborg Kjærnli
Postbokas 8010 Dep.
0030 Oslo

Saksbehandler:
TN

Vår dato:
13.02.2008

Vår referanse:
2008/82-1

Deres dato:

Deres referanse:

INNSPILL VEDRØRENDE EUS REVISJON AV TELEKOMPAKKEN

Vi viser til møtet i Samferdselsdepartementet 23.1.2008 hvor departementet inviterte de tilstedeværende til å komme med innspill/synspunkter på EU kommisjonens forslag til revisjon av Telekompakken.

De tjenester som omfattes av Telekompakken må etter hvert anses som nødvendighetsgoder, og Forbrukerrådet mener av den grunn at det er svært viktig at regelverket som er med på å ivareta forbrukernes rettigheter, blir oppdatert i tråd med utviklingen på dette området.

Vedlagt finnes Forbrukerrådets innspill til utvalgte emner omhandlet i Telekompakken.

Forbrukerrådet har fokusert på tre spesifikke områder, ett notat om nettnøytralitet og ISP'ers ansvar/"Graduated Respons", sammen med et eget notat om endringer i direktivene 2002/22/EC og 2002/19/EC.

Nettnøytralitet

Nettnøytralitet er ikke spesielt fremhevet i Telekompakken, men som det fremgår av vårt dokument, berøres problemstillingen rundt emnet på mange områder og kommer til syne i mange forskjellige sammenhenger i Telekompakken. I endringsforslaget til nytt Universal Service Directive, er det i punkt 5, under kapittelet om kontrakter (Artikkel 20), beskrevet lovregulering av noe som kan ligne på et nettnøytralitetsspørsmål.

Videre er det i Kommisjonens Working Staff document vedlagt Kommisjonens kommunikasjon om Creative Content Online, under punkt 3.2.2, henvist til at enkelte telekombedrifter og ISP'er anser det for mest naturlig å behandle nettnøytralitet under Telekompakken.

Dermed er nettnøytralitet etter vår mening ikke godt nok behandlet noe sted.

UTGIVER AV:

Forbrukerrådet
The Consumer Council
of Norway

Postadresse:
P.b. 4594 Nydalen
NO 0404 Oslo

Besøksadresse:
Rolf Wickstrøms vei 15
0496 Oslo

Org. nr.:
NO 871 033 382 MVA

post@forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no

Publikumstelefon:
815 58 200
Salgstelefon

Forbrukerrådet konkluderer dermed slik i inneværende notat:

We therefore urge the Commission to undertake the issue of network neutrality as a topic for an own, separated inquirement.

Forbrukerrådet vil følge dette opp når det skal leveres høringssvar til ovennevnte Kommunikasjon om Creative Content Online.

Ansvar for ISP'er/Graduated Respons

ISP'enes ansvar er i ferd med å bli et stort tema på mange forskjellige arenaer, og der finnes mange interessenter som mener noe om hva slags ansvar som kan pålegges ISP'ene, og eventuelt hvor langt dette ansvaret går.

Graduated Respons er et av de store emnene som tas opp i kommunikasjonen om Creative Content Online og Forbrukerrådet vil selvfølgelig følge opp også denne delen av notatet i denne forbindelse.

Direktiv 2002/22/EC og Direktiv 2002/19/EC

Ellers vedlegges også eget notat fra Forbrukerrådet, avdeling Kristiansand, som har nasjonalt ansvar for telekommunikasjon, og som har kommentert de foreslåtte endringene i Direktiv 2002/22/EC og Direktiv 2002/19/EC

Med hilsen

for Forbrukerrådet

Benedicte Bergseng Mælan
Underdirektør

Thomas Nortvedt
Rådgiver

FORBRUKERRÅDET

Det Kongelige Samferdselsdepartement
Luft-, post- og teleavdelingen
V/Ingeborg Kjærnli
Postboks 8010 Dep.
0030 Oslo

Saksbehandler:
Thomas Nortvedt

Vår dato:
08.02.2008

Vår referanse:

Deres dato:

Deres referanse:

Telecom package – comments

1. Network neutrality

FR would like to see a debate over who should be in charge on the Internet. Should it be those who use it, or those who provide the broadband capacity? The debate over network neutrality is about the degree to which the Internet should remain a free and open network as it is today, or if broadband providers should be allowed to take full control discriminating between content, services and connected parties.

Network neutrality is key to the Internet's success designed to maximize user choice and innovation. It is important to note that innovation and creativity has been the engine of the Internet - based on the neutrality of the network. Net neutrality has enabled actors, without strong economic resources to be part of the development. This end-to-end architecture has been an important basis for the development of new services like the World Wide Web, but also for the role of the Internet as the most important provider of information to the populations of our time.

When it comes to questions regarding network neutrality, the Commission has in our opinion a too narrow approach, cf. Article 20 in the proposal for amending Directive 2002/22/EC. Whether a subscriber is clearly informed in advance or not regarding a broadband operator reserves his ability (or right) to supply VoIP from their preferred service provider or not, is in our opinion not a question of network neutrality. There is nothing wrong with network owners saying "we'll guarantee fast video service on your broadband account." But there is something wrong with network owners saying "we'll guarantee fast video service from NBC on your broadband account into our access net."

The Telecom Package addresses several questions, terms and subject matters that relates to network neutrality without network neutrality being addressed as a superior materially question. Vertical integration, functional separation, media pluralism, technical- and service neutrality are all mentioned in the Telecom Package, and are examples and indications that network neutrality deserves its unique place in this process. These are all subjects that have the potential to change the balance in the spheres of interest within an Internet correlation. The importance of being aware of

UTGIVER AV:

Forbrukerrådet
The Consumer Council
of Norway

Postadresse:
P.b. 4594 Nydalen
NO-0404 Oslo

Besøksadresse:
Rolf Wickstrøms vei 15
0194 Oslo

Org. nr.:
NO 871 033 382 MVA

post@forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no

Publikumstelefon:
815 58 200
Eksternlinje

opportunities and limitations within new technologies, along with mechanisms of markets and developments of business models in a constant movement cannot be overestimated.

When we purchase a broadband service, we do so as consumers, but when we use it, we do so as citizens. For consumers, the Internet represents a fully legitimate and necessary alternative to traditional arenas of community participation. Political expression, dialogue with public agencies, news and information services, shopping, education and interpersonal communication – all are accommodated on the Internet. Broadband has quite simply become a necessity for practical interaction in society. Therefore, it matters who controls a nation's broadband infrastructure

With this as a background layer, the question of network neutrality has become an important and current issue. Important as described above, current as in put to the test several times last few years ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾. These are but a few examples of what absence of network neutrality has led to.

The term network neutrality introduces difficult and complex technical and judicial issues. Definitions are plural, some more alike than others, but in our opinion a conjoint definition is a tool for a precise debate on the issue. One of the leading authorities on the subject matter, Timothy Wu, professor at Columbia Law School⁴, has proposed a definition close to this:

Network neutrality is the principle that says that a electronic communication network shall equalise all traffic independent of type of application, type of service, type of content and with out regard of dispatch or recipient address.

FR do accept that the Internet never has, or never will be 100 % neutral. This is not the core issue of network neutrality.

The Norwegian Post and Telecommunications Authority has invited stakeholders from both consumer side and business segment to cooperation and discussion on the topic of network neutrality. Not necessarily because these questions are particularly present in Norway, but because there is a common understanding that these are important issues that need to be addressed in advance of actualisation.

An important task in this process has been to establish a common set of principles for which the issues of network neutrality should be dealt within.

In FRs opinion, contractual questions are irrelevant in a discussion on net neutrality due to our belief that network neutrality is a mandatory value. Introducing contractual matters would also thin out the term network neutrality, and thereby misaddress the debate surrounding it. At the same time we recognize a possible pedagogical advantage in a minor deviation of this stand, as long as the challenges this induces are recognized and taken under account.

With this in mind we would like to highlight four network neutrality principles of which ISPs, content providers, consumers, regulators and other stakeholders should hold in their continuing development and usage of the Internet:

1. Internet Service Providers should provide users with a best effort Internet connection with reasonable capacity to the users' free disposal.
2. Internet Service Providers should provide clear and understandable information about the Internet connection's capacity and quality.
3. Internet Service Providers should provide users with
 - a) Admission to send and receive content of their own choice

¹ <http://www.cbc.ca/canada/story/2005/07/24/telus-sites050724.html>

² <http://www.cbc.ca/money/story/2006/03/07/vonage-060307.html>

³ <http://www.techworld.com/mobility/news/index.cfm?newsid=8719>

⁴ http://www.law.columbia.edu/fac/Timothy_Wu

- b) Admission to use services and applications of their own choice
- c) Admission to connect and use hardware and software of their own choice that does not harm the network.
- 4. Internet Service Providers should not discriminate individual data streams that use the best effort Internet service.

We call upon attention that this is not the final, co joint result of the above-mentioned cooperation.

In conclusion, we find the way the Commission has presented the question regarding network neutrality as less fortunate. We find the issues highly relevant and extremely important in regard of the continued development of the Internet. Still, the subject matter is again mentioned in the (forthcoming) Creative Content Online Communication, but we doubt that it will come to an exhaustive discussion in this context as well.

We therefore urge the Commission to undertake the issue of network neutrality as a topic for an own, separated inquirement.

2. Changes in the Authorization directive

FR supports the commission's proposal to strengthen NRAs' enforcement powers so as to improve the effective implementation of the framework. We also welcome the proposal to let NRAs attach specific conditions to licenses to guarantee access for disabled users (paragraph A.8 to Annex I) and to allow public authorities to communicate in case of imminent threats (paragraph A.11a to Annex I).

However, we are in doubt as to the full meaning of the proposed new paragraph 19 to the Annex. According to the proposal, NRAs may refer to the measures foreseen in the directives on copyrights and IPR (Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council and Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council) to grant ISP's a general authorization. By demanding that ISPs act in compliance with national copyright legislation, the Commission, as we see it, indirectly introduces an ISP liability for end users' copyright infringement. Thus, we understand this as a mean to introducing "graduated response", whereas ISPs will have to shut down an end user upon suspicion of copyright infringement.

FR acknowledges that a court or an administrative authority, in accordance with Member States' legal systems, must have the possibility of requiring the service provider to terminate or prevent an infringement. In this respect, the Ecommerce directive strikes a good balance between the different interests involved, by establishing an exemption from liability for intermediaries where they play a passive role as a "mere conduit" of information from third parties and limits service providers' liability for other "intermediary" activities such as the storage of information. The said proposed amendments to the Authorization directive hampers this balance, by imposing an obligation for ISPs to comply with IPR legislation, and thereby indirectly imposing an obligation for them to monitor the information transmitted by end users. This appears clearly to be inconsistent with the intentions behind the Ecommerce directive article 15.

As a result, consumers risk having their Internet access suppressed or cancelled by their ISP whenever the latter (on a more or less qualified basis) suspects that the consumer infringes copyright. Being shut down on grounds of ISPs' suspicions both deprives the consumer of the possibility of due process and will also in many cases be disproportionate to the alleged offence.

Furthermore, due to a high degree of legal uncertainty as to what constitutes copyright infringement, such "private enforcement" of copyright by ISPs will most likely create differences between member states as to what rights and freedoms consumers may enjoy. The result – a "disharmonization" of European consumer rights – is hardly in accordance with the intentions behind these amendments.

On these grounds, we urge the Commission to retract the proposed paragraph 19 to the Annex. Especially in order to comply with general rules of civil and criminal procedure, it is crucial that it is left to the courts to decide both whether an end user has infringed copyright and, if so, what should be the proper sanction.

3. Changes in the universal service directive

FR supports the general idea that consumers should be informed of regulation relevant to their use of the Internet. However, it is hard to fathom the scope of the proposed article 20 (6), which seems ambiguous as to whether the ISPs should merely inform end users of their legal obligations, or if the article imposes an obligation for them to implement as a contractual obligation an obligation for the consumers to respect copyright. Either way, FR deems this as an unprecedented interference with third party contracts. Also, as of today, there is a high degree of legal uncertainty as to what constitutes copyright infringement. Consumer conduct on the Internet should not be directed by ISPs' interpretation of IPR regulation, but rather by official regulation and case law.

On these grounds, we ask that the Commission retracts the article.

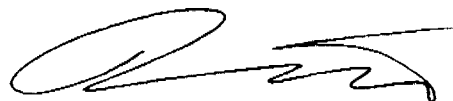
4. Changes in the directive on security and electronic communication

FR welcomes the new possibility given to ISPs to take legal action against spammers, as a tool in the fight against unsolicited commercial communications (new paragraph 6 to article 13). However, we can see no reason why the same should not be proposed in respect of other forms of unsolicited mail such as begging letters ('Nigeria letters'), which often will be just as harmful to consumers as spam.

Med hilsen

for Forbrukerrådet

Benedicte Bergseng Mælan
Underdirektør

Thomas Nortvedt
Rådgiver

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK.: PTS	S.BEH.: CC
13 FEB. 2008	
S.NR.: 05, 1982-24	
ARKIV: 8725	AVSKREVET:

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep.
0030 Oslo

Attn.: Ingeborg Kjærnli

Oslo, 11. februar 2008

EUs REVISJON AV EKOMPAKKEN – INNSPILL

Tele2 Norge AS (Tele2) viser til EU kommisjonens forslag av 13. november 2007, Samferdselsdepartementets (SD) brev av 7. januar 2008, samt møte hos SD den 23. januar 2008.

Tele2 vil i det følgende gi noen overordnede synspunkter på noe av de sentrale punktene i revisjonen av ekompakken.

1. Revidert anbefaling av relevante markeder

1.1. Mobiloriginering – marked 15

Tele2 eier 50% av mobilnettselskapet Mobile Norway, mens de resterende 50% av Mobile Norway eies av Network Norway. Mobile Norway vil i løpet av de neste 4-6 årene ikke dekke 100% av Norge, og både Tele2 og Network Norway er avhengig av nasjonal roaming tilgang hos enten Telenor eller NetCom for å kunne være en fullverdig konkurrent i mobilmarkedet. Det er derfor helt avgjørende at det foreligger et krav om nasjonal roaming, noe som innebærer at marked 15 (mobiloriginering) bør være et regulert marked i Norge.

1.2. Transitt – marked 10

Tele2, i likhet med en rekke aktører i det norske telemarkedet, har kun direkte samtrafikk med et fåtall aktører. Får å oppnå alle-til-alle kommunikasjon har Tele2 samtrafikk til alle de mindre teleaktørerne i Norge via transitt med Telenor Telecom Solutions. Dersom marked 10 tas ut, og det ikke lenger foreligger en plikt for Telenor å tilby transitt, så vil det påføre Tele2, og de fleste andre teleaktører, en helt unødig merkostnad. Dette fordi Tele2 må opprette direkte samtrafikk med alle de mindre mobil- og fasttelefoniaktørene i Norge. I tillegg vil

dette gjøre at nye aktører får større etableringskostnader fordi transitt ikke kan kreves av Telenor, men eventuelt forhandles om med en av de etablerte telecom aktørene.

Marked 10 bør derfor være et regulert marked i Norge, slik at Telenor fortsatt blir pålagt å tilby transitt.

2. Forslag til endringer i tilgangsdirektivet

2.1 Funksjonell separasjon

Tele2 er av den oppfatning at muligheten for å innføre funksjonell separasjon som et virkemiddel er et av de viktigste endringene i ekompakken, og som vil kunne bli et viktig virkemiddel for myndighetene i Norge. Det innebærer ikke nødvendigvis at Tele2 er sikker på at det er nødvendig å benytte virkemiddelet, men Tele2 er overbevist om at det er en viktig mulighet å ha. Tele2 minner SD om noe av den begrunnelse som er gitt av EU kommisjonen for innføringen av muligheten til å pålegge funksjonell separasjon¹:

"In line with its commitment to better regulation, the Commission is prepared to take a first major step towards de-regulation of the sector by reducing the number of markets that warrant ex ante regulation from 18 to 7. At the same time, the Commission intends to enhance competition in the remaining bottlenecks, by for example introducing the new remedy of functional separation."

Det synes derfor noe prematurt når Post- og teletilsynets (PT) direktør Willy Jensen uttaler at²:

"Allerede nå er det imidlertid sikkert at PT ikke vil foreslå å dele Telenor."

Når EU kommisjonen foreslår funksjonell separasjon som viktig for å forbedre konkurransen i de "remaining bottlenecks", og dette foreslås i sammenheng med at en rekke forhåndsdefinerte markeder fjernes, så er det vanskelig å forstå hvordan det er mulig, på det nåværende tidspunkt, å konkludere med at funksjonell separasjon ikke er et ønsket mulig virkemiddel i Norge.

Tele2 ser frem til en grundig diskusjon om hvorvidt en separasjon bør innføres i Norge. I den sammenheng vil vi allerede nå fremheve at funksjonell separasjon ikke kun bør være en siste utvei, men snarere innføres dersom dette anses som det mest effektive virkemiddelet for å løse de konkurranse problemer som foreligger.

¹ Report on the outcome of the Review of the EU regulatory framework for electronic communications networks and services in accordance with Directive 2002/21/EC and Summary of the 2007 Reform proposals (COM (2007) 696), punkt 6 "Conclusions"

² Dagens næringsliv 21. november 2007

3. Forordning om et nytt EU-byrå

Tele2 har ikke veldig sterke oppfatninger om dette. På den ene side kan det være behov for mer harmonisering, i betydningen at like tilfeller behandles likt. Utfordringen ligger imidlertid ofte i å se den enkelte nasjonalstats særegne utfordringer. Et overordnet EU byrå vil ha problemer med å sette seg inn i alle lands særegenheter, og vil lette kunne falle ned på en "one size fits all" løsning på alle problemer.

For å oppnå mer harmonisering kan en forsterkning av ERG synes som et fornuftig første steg.

4. Forslag til endringer i USO direktivet (2002/22/EC)

Det obligatoriske kravet om å tilby fast forvalg foreslås fjernet fra USO direktivet. Et evt. krav om fast forvalg skal nå kun pålegges etter markedsanalyser. Tele2 ser ikke helt argumentasjonen for endringen. Tele2 er den klart nest største aktør på fasttelefoni i Norge, men for å kunne konkurrere er Tele2 helt avhengig av at det foreligger et krav om fast forvalg. Tele2s fasttelefoni tilbud er basert på fast forvalg i kombinasjon med videresalg av abonnement, og begge deler er helt nødvendig for å kunne tilby kundene både trafikk og abonnement. Det ville derfor være en effektiv måte å re-introdusere monopolet på dersom kravet til fast forvalg falt bort. Dersom det skulle skje ville Telenor fått alle PSTN/ISDN kunder, og utfordrerne måtte nøye seg med å tilby bredbåndstelefoni.

Når Tele2 i Norge er helt avhengig av fast forvalg for å tilby fasttelefoni til våre kunder, så ser vi ikke behovet for at det skal åpnes for å diskutere om fast forvalg skal pålegges eller ikke.

Skulle det være spørsmål eller kommentarer til ovenstående bes det om at dere tar kontakt med Frode Lillebakken (41 31 90 27).

Med vennlig hilsen
TELE2 NORGE AS

Trond Stryken
Teknisk direktør

Frode Lillebakken

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK.: PTS	S.BEH.: CC
12 FEB. 2008	
S.NR.: 05/1982-23	
ARKIVKODE: 872.5/	AVSKREVET:

EU

Oslo, 7.2.2008

NETWORK NORWAY AS' KOMMENTARER TIL ENDRINGER I EKOMPAKKEN

1 Innledning

Det vises til høringsmøte hos Samferdselsdepartementet 23.1.2008, hvor aktørene ble oppfordret til å komme med synspunkter på forslag til endringene i ekompakken, samt revidert anbefaling om relevante markeder publisert 13.11.2007.

De foreslåtte endringene og anbefalingen til relevante markeder vil kunne ha stor betydning for rammebetingelsene for norske aktører. NwN ønsker derfor å være med på å påvirke de norske innspillene til EUs videre behandling av ekompakken på dette tidlige stadiet, og håper på å komme med ytterligere innspill senere i prosessen.

I det følgende presenteres Network Norway AS ("NwN") synspunkter på endringene. Kommentarene er begrenset til forhold som anses som viktige for NwN. På grunn av kort tidsfrist, har vi på dette stadiet ikke hatt anledning til å gå grundig og detaljert inn i alle endringsforslagene fra Kommisjonen.

2 Forslag til forordning om opprettelse av et nytt byrå på ekomområdet

Utvikling av et effektivt enhetsmarked for telekommunikasjon har høy prioritet innen EU. På grunn av økningen i forretningsaktiviteter på tvers av landegrenser, etterspørres i stadig økende grad et tilbud av grenseoverskridende telekommunikasjonstjenester. Ifølge EU-kommisjonen er inkonsistensen i implementeringen av EU-regelverket og nasjonale forskjeller et vesentlig hinder for videre teknisk utvikling og levering av transnasjonale tjenester. Videre medfører dette at sluttbrukerne betaler for høye priser.

Ved forslaget om å opprette et "European Electronic Communications Market Authority" ("Byrået") ønsker EU-kommisjonen å etablere et formelt organ tilknyttet seg, som skal ha harmonisering og oppfølging av EU-reguleringen som sentral oppgave. Byrået er tenkt å erstatte European Regulatory Group (ERG) som ikke har tilsvarende formelle status og som heller ikke har en formalisert og effektiv beslutningsprosess. En rekke forslag i denne forordningen og i de øvrige endringsdirektivene om å gi EU-kommisjonen og Byrået vedtakshjemler, synes å være skritt på veien mot EU-kommisjonens ønske om et overnasjonalt organ. Det er stor motstrid i

nasjonalstatene mot slik overnasjonalitet, og antagelig vil det bli inngått en rekke kompromisser og endringsforslag før endelig vedtak.

Spørsmålet er om forslaget vil bidra til tilfredsstillende rammebetingelser for konkurranse i det norske ekomarkedet, samt i EUs indre marked.

For grenseoverskridende tjenester, frekvens- og nummeradministrasjon vil det antagelig være hensiktsmessig å ha felles praktisering av EU-regelverket. På grunn av at ekombransjen stadig blir mer transnasjonal, vil små aktører antagelig stort sett være tjent med at det også skjer en viss koordinering av øvrig praktisering av EU-regelverket innen EU, slik den dominerende aktøren (-e) i landene blir regulert likt over alt. Det kan antagelig også være nyttig å bruke Byrådet som megler i tvister mellom regulatører (se punkt 4.1).

Det kan imidlertid tenkes områder hvor det norske markedet er annerledes enn i EU-landene. Dette vil særlig kunne være tilfellet for tjenester hvor størrelsen på markedet har betydning. For eksempel vil etableringsbarrierene kunne være høyere i Norge enn i andre land, fordi det er dyrt å bygge nett i Norge og vanskeligere å oppnå kritisk masse i et lite marked. Med høye kostnader, få kunder og lav inntjening i en oppstartsfase, kan det være tungt å konkurrere med de store om kundeakkvisisjon. Dette tilsier kanskje at den dominerende aktøren må reguleres strengt og nykommerne må reguleres mildere, enn i land som har lavere utbyggingskostnader og større befolkning – og hvor det er lettere å ta opp konkurransen til den tidligere monopolisten.

Etablering av Byrådet gir nok et formelt organ som skal høres før endelig vedtak kan fattes i EU-systemet. Dette kan føre til økt byråkrati og mer tungrodd og langtekkelige prosesser. Langtekkelige prosesser vil gjerne forsinke konkurransen i stedet for stimulere til konkurranse. Dette taler for at man må tenke nøye gjennom hvilke oppgaver man gir Byrådet, og bare tillegge Byrådet oppgaver som det kan håndtere effektivt.

Det er fremmet forslag om å styrke ERG i stedet for etablering av Byrådet. Norges innflytelse er antatt å bli sterkere ved dette alternativet. Det er ikke klart hvilket alternativ som vil tjene ekomtilbyderne best. Uansett hvilket alternativ som velges, er det viktig å etablere effektive saksbehandlingsregler og -prosesser slik at det ikke oppstår forsinkelser. Videre vil det være sentralt at Kommisjonen og Byrådet ikke får større makt enn at det er rom for å implementere hensiktsmessige nasjonale løsninger som fremmer konkurransen i det norske markedet.

NwN stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig at Kommisjonen skal kunne påvirke utvelgelsen til både det regulatoriske og det administrative styret, samt klageorganet i Byrådet. Kombinert med direkte vedtaksmyndighet med direkte betydning for nasjonale regulatører og tilbydere, vil det kunne tenkes å bli svært lite rom for nasjonale tilpasninger.

For å sikre balanse mellom harmonisering av EU-regelverket og ivaretagelse av nasjonale hensyn, mener NwN at direktivteksten bør endres slik at de regulatoriske og administrative styrene i større grad har lik innflytelse på de råd og analyser som Byrådet gir til EU-kommisjonen. Bemanningen av det regulatoriske styret bør ikke bestemmes av det administrative styret, men av de nasjonale regulatørene i henhold til artikkel 27 (1). Artikkel 26 nr 3 foreslås slettet. Norske myndigheter bør arbeide for å få innflytelse i det regulatoriske styret på linje med det de har i ERG i dag.

Slik NwN vurderer det, bør Kommisjonen ikke kunne vedta sanksjoner og gi pålegg med direkte virkning for nasjonale tilbydere. En slik kompetanse kan tenkes å føre til inngrep mot norske tilbydere i strid med nasjonale interesser, herunder på grunnlag av politiske strømninger og lobbyvirksomhet innen EU. Slik kompetanse bør ligge hos den nasjonale tilsynsmyndigheten. NwN er således kritisk til at Kommisjonen skal ha rett til å ilegge sanksjoner for brudd på informasjonsplikten, jf artikkel 43.

De ovennevnte synspunktene er også relevante for forslag til vedtakskompetanse for Kommisjonen i de øvrige endringsforslagene til ekompakken.

3 Forslag til direktiv som endrer rammedirektivet, tilgangsdirektivet og autorisasjonsdirektivet

3.1 Rammedirektivet

3.1.1 Uavhengig regulatør

I artikkel 3 (3) foreslås det å stadfeste den nasjonale regulatørens og dens ledelses uavhengighet ytterligere. Dette viderefører sentrale prinsipper som i stor grad er gjennomført i norsk rett, og som NwN gir sin fulle tilslutning til.

3.1.2 Utsatt iverksettelse av vedtak

I artikkel 4 nr 1 annet avsnitt er det inntatt en bestemmelse om at utsatt iverksettelse kun skal innrømmes i unntakstilfeller. Vilåarene om å forhindre alvorlig og uopprettelig skade samt interesseavveining mellom de berørte interesser, er så vidt vi kan se i tråd med norsk forvaltningsrett. NwN har ingen innsigelser til at gjeldende norsk rett på området videreføres innen ekomområdet.

3.1.3 Rapportering av klager

Artikkel 4 nr 3 gjelder systematisering og registrering av statistikk vedrørende klager på PTs vedtak og anmodninger om utsatt iverksettelse. Dette kan være nyttig for EUs oppfølging av etterlevelsen av EU-regelverket i de enkelte landene. Imidlertid kan omfattende rapporteringsplikt gå på beskostning av andre sentrale tilsynsoppgaver den nasjonale regulatøren er satt til å utføre. Dette vil særlig kunne skje i dagens arbeidsmarked, hvor det er mangel på arbeidskraft med tilstrekkelig kompetanse. Behovet for denne type rapportering må derfor veies opp mot behovet for å få utført andre oppgaver, samt at rapporteringen ikke må være mer omfattende enn nødvendig. Det er uheldig om PTs ressurser i stor grad må brukes til denne type arbeid i stedet for til effektivt markedstilsyn.

3.1.4 Informasjonsplikt

Artikkel 5 (1) slår fast at tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester skal rapportere om fremtidig utvikling av nett og tjenester som kan ha betydning for grossisttjenester tilgjengelig for konkurrenter. Det er et sentralt prinsipp at rapporteringsplikten ikke skal være mer omfattende enn nødvendig, slik at ressurser ressurseffektivt. Tilgang til grossisttjenester er sentralt for utviklingen og oppbyggingen av det norske ekommarkeder. God og utfyllende informasjon om slike tjenester, herunder om fremtidige tjenester, er således viktig for nye tilbyderes mulighet for

effektiv planlegging av sin virksomhet. Etter NwNs vurdering er dette forslaget fra EU-kommisjonen derfor en nødvendig og nyttig presisering av gjeldende regelverk.

3.1.5 Offentlig høring

I artikkel 6 utvides plikten til nasjonal høring til å gjelde avvik fra prinsippet om teknologi- og tjenestenøytralitet, hvor den nasjonale regulatøren foreslår å innføre restriksjoner for bruk av frekvenser. Etter NwN oppfatning er åpen tilgang, tjeneste- og servicenøytralitet sentrale prinsipper som alltid bør være utgangspunktet for tildeling og bruk av frekvenser. Offentlig høring vil kunne sikre at avvik kun skjer i de unntakstilfeller hvor dette er berettiget ut fra de hensyn loven tillater (bl.a. harmonisering, interferens, helse, maksimal frekvensdeling). Pålegg om nasjonal høring må imidlertid ikke innebære at myndighetene blir tilbakeholdne med å tildele frekvenser ut fra det som er mest effektivt for å stimulere til konkurranse eller formål som anses som mest ressurseffektive.

3.1.6 Kommisjonens vetorett ved pålegg om virkemidler

I artikkel 7 styrkes Kommisjonens rolle blant annet ved vetorett i forbindelse med de nasjonale regulatørenes pålegg om virkemidler for tilbydere med sterk markedsstilling. Tidligere var Kommisjonens vetorett begrenset til tilfeller hvor regulatøren vedtok avvikende markeder og utpeking av tilbydere med sterk markedsstilling. Hvorvidt en slik kompetanse for Kommisjonen er heldig eller ikke, avhenger av på hvilket grunnlag den blir benyttet og om det i tilstrekkelig grad tas hensyn til de faktiske forhold i de nasjonale markedene. Det vises i denne forbindelse til det som for øvrig i dette brevet er uttrykt om utvidet kompetanse for EU-kommisjonen.

Kommisjonen skal i følge artikkel 7 nr 5 i størst mulig grad ta hensyn til råd fra Byrådet. Hensynet til de nasjonale markedene vil i noen grad kunne ivaretas ved at innflytelsen fra de regulatoriske og administrative styrenes balanseres, som angitt i punkt 3 foran. Videre bør det foretas en interesseavveining mellom hensynet til det nasjonale markedet og det indre markedet, slik at Kommisjonen ikke bør kunne anvende sin vetorett dersom det innebærer at et nasjonalt marked blir sterkt skadelidende, mens den positive effekten for det indre marked er mindre. Det bør vurderes om denne interesseavveiningen er tilstrekkelig ivaretatt i gjeldende regulering (herunder kravet om forholdsmessighet) eller om det er nødvendig med en presisering i forbindelse med en eventuell utvidelse av Kommisjonens vetorett.

3.1.7 Eldre og brukere med spesielle sosiale behov

NwN har ingen generelle innsigelser til at konkurransen skal komme eldre og brukere med spesielle sosiale behov til nytte, på lik linje med det som i dag gjelder for funksjonshemmede. Prinsipielt mener NwN likevel at det i stedet for økt regulering på dette området, bør stimuleres til tilbud av nisjeprodukter.

3.1.8 Administrasjon av radiofrekvenser

I artikkel 9 har Kommisjonen foreslått en presisering av gjeldende bestemmelser om frekvensadministrasjon. Teknologinøytralitet gjøres til et bindende prinsipp for tildeling og bruk av frekvenser. Videre foreslår Kommisjonen i artikkel 9a at tilbydere i en femårsperiode etter ikrafttredelse av direktivet kan be om revurdering av allerede tildelte frekvenstillatelser i tråd med prinsippet om teknologinøytralitet. NwN er enig i at det er viktig for videre teknisk og markedsmessig utvikling at frekvenser ikke tildeles for bestemte teknologier, men at aktørene

selv i stor grad kan velge teknologi. Videre støtter NwN artikkel 9a nr 4 om at medlemsstatene skal sikre rettferdig konkurranse ved tildeling av frekvensene; herunder at omfordeling av frekvenser ikke må virke konkurransebegrensende.

3.1.9 Omsetning av individuelle rettigheter for bruk av radiofrekvenser

I følge artikkel 9b skal det legges til rette for omsetning av nærmere angitte frekvenser mellom aktørene – uten samtykke fra den nasjonale regulatøren.

Etter NwNs oppfatning er dette i stor grad egnet til å styrke tilgangen til frekvenser og videre innovasjon og konkurranse. PT bør derfor slik NwN ser det, gjøre dette prinsippet gjeldende for alle frekvenser jf artikkel 9 b nr 1 annet avsnitt. Det er imidlertid viktig at PT kan forhindre at fri omsetning får konkurransebegrensende effekter. Slik NwN ser det, bør den nasjonale regulatøren ha kompetanse til å trekke tilbake frekvenser der det er sannsynlighetsovervekt for at en aktør har tilegnet seg store frekvensressurser for å begrense konkurransen og dersom en aktør etter en bestemt tidsperiode ikke har tatt i bruk tildelte frekvenser. Med mindre det er klart at tillatelsesdirektivet artikkel 5 nr 6 gir tilstrekkelig beskyttelse, foreslår NwN at annen setning i gjeldende artikkel 9 nr 4 beholdes (*"National regulatory authorities shall ensure that competition is not distorted as a result of any such transaction"*).

3.1.10 Harmonisering av administrasjon av radiofrekvenser

I følge artikkel 9c foreslås det at Kommisjonen skal kunne fatte vedtak for å harmonisere frekvensbånd som fritt skal kunne omsettes mellom tilbyderne. Videre skal Kommisjonen kunne fastsette vilkår for omsetningen og tiltak for å sikre rettferdig konkurranse. Kommisjonen har foreslått fremmet forslag om harmonisering av den digital dividende i UHF-båndet. På grunn av at frekvensene har ulik betydning i de ulike landene, er forslaget kontroversielt. Etter NwNs oppfatning er arbeidet med harmonisering av slike frekvenser viktig, både for utvikling av transnasjonale tjenester og fordi bruk av frekvenser i en nasjon ofte vil ha betydning for bruken i tilgrensede land. NwN støtter derfor harmonisering av frekvenser som i stor grad har transnasjonal betydning. Ansvar for administrasjon av frekvenser hvor harmonisering ikke er viktig for forholdet mellom medlemsstaters bruk, bør ligge hos den nasjonale regulatøren.

3.1.11 Samlokalisering og deling av infrastruktur

Etter gjeldende direktiv kan den nasjonale regulatøren stimulere til samlokalisering og deling av infrastruktur der en aktør har fått en særskilt rett til å installere fasiliteter på offentlig eller privat grunn eller har ekspropriasjonsrett. I følge endringsforslaget artikkel 12 skal den nasjonale regulatøren ha rett til å pålegge deling av infrastruktur og eiendom, inkludert bygninger, master antenner, grøfter m.m. Dette er allerede gjeldende rett i Norge og anses som vesentlig for videre utvikling av konkurransen. NwN mener at norske myndigheter bør gi sin støtte til endringsforslaget, som er med på å redusere etableringsbarrierene i ekomarkedet.

3.1.12 Sikkerhet og integritet i nett og tjenester

Kommisjonen foreslår inntatt nye bestemmelser i artikkel 13a og b om a om integritet og sikkerhet i nett og tjenester, hvor også Kommisjonen gis rett til å bestemme hensiktsmessige tekniske harmoniseringstiltak. Forslagene er forholdsvis generelle, og det synes som om det i stor grad være opp til den nasjonale regulatøren hvor detaljerte og omfattende tiltak som skal

gjennomføres nasjonalt. Det er i denne sammenheng viktig at PT tar hensyn til tilbydernes synspunkter i den nasjonale høringen før slike regler fastsettes.

3.1.13 Definisjon av markeder

I følge gjeldende direktiv artikkel 15 nr 4 kan Kommisjonen fastsette transnasjonale markeder etter konsultasjon med nasjonale regulatører. I følge endringsforslaget er det ikke lenger nødvendig med konsultasjon med de nasjonale regulatørene; Kommisjonen kan fastsette transnasjonale markeder etter å i størst mulig grad ha tatt hensyn til Byråets råd. Vi viser til det ovenstående om direkte vedtakskompetanse for Kommisjonen. Siden vedtagelse av slike markeder får direkte betydning for de nasjonale tilbyderne, mener NwN at det fremdeles vil være sentralt med nasjonale høringer av transnasjonale markeder.

3.1.14 Prosedyre for markedsanalyse

I følge endringsforslaget i artikkel 16 nr 5 skal ikke lenger de berørte nasjonale regulatørene i fellesskap utføre en analyse av transnasjonale markeder. Kommisjonen foreslår at Byrådet skal ha kompetanse til å gjennomføre analysen av transnasjonale markeder. Videre skal Kommisjonen ha hjemmel til å utpeke tilbydere med sterk markedsstilling og gi pålegg om virkemidler. Som nevnt ovenfor bør høring vedrørende transnasjonale markeder gjennomføres i de berørte nasjonene før markeder fastsettes på EU-nivå.

Videre pålegges de nasjonale myndigheter å gjennomføre nasjonale markedsanalyser innen angitte tidsfrister; innen to år ved allerede notifiserte tiltak og innen et år fra vedtak av revidert anbefaling av relevante markeder for markeder det ikke tidligere er notifisert tiltak. For nye medlemmer er det en ettårsfrist fra medlemskapets start. Dersom de angitte tidsfristene ikke overholdes, skal Kommisjonen kunne be Byrådet om å gjennomføre markedsanalysen i det nasjonale markedet. Byrådet skal også gjennomføre en nasjonal høring av sitt forslag. Kommisjonen foreslås å gis hjemmel til å utpeke tilbydere med sterk markedsstilling og til å gi pålegg om virkemidler.

For å sikre konkurransen i det indre markedet, kan det være hensiktsmessig med en trussel om at avgjørelser blir tatt på EU-nivå ved store forsinkelser eller trenering hos de nasjonale regulatørene. Siden det kan være store forskjeller mellom ulike land og deres nasjonale markeder, er det NwNs oppfatning at dette arbeidet i stor grad bør skje nasjonalt eller i utstrakt samarbeid med nasjonale regulatører. Det bør fokuseres på oppfølging av etterlevelse av regelverket, eventuelt tilbud om bistand fra Byrådet i forbindelse med gjennomføring av markedsanalysene.

3.1.15 Tvisteløsning ved grenseoverskridende tvister

I følge artikkel 21 kan en nasjonal myndighet anmode Byrådet om bistand til å løse tvister mellom parter i forskjellige medlemsland. Byrådet skal da utarbeide en anbefaling som de nasjonale myndigheter i størst mulig grad er pliktig til å ta hensyn til. Siden Byrådet vil kunne opparbeide seg en kompetanse på ekområdet som det ikke er gitt at alternative meklingsorganer besitter, vil Byrådet etter NwNs kunne tenkes å få en hensiktsmessig funksjon som megler. En forutsetning er at dette skjer på anmodning fra de berørte regulatørene. Dersom aktørene ikke er enige om å benytte Byrådet som megler, bør en tvist mellom ulike aktører løses ved de alminnelige domstoler eller andre etablerte tvisteløsningsmekanismer.

3.1.16 Sanksjoner

Det er i artikkel 21a inntatt en ny bestemmelse om sanksjoner om at medlemsstatene skal fastsette sanksjoner ved brudd på rammedirektivets regler fra tilbyderne. Sanksjonene skal notifiseres til Kommisjonen.

Det er nylig vedtatt endringer i norsk rett om sanksjoner ved brudd på ekomloven, herunder tilbakebetaling av ulovlig pris og sivilrettslig bot. Antagelig vil disse oppfylle ovennevnte artikkel 21a. Det gjenstår å se om de vil bli anvendt på en effektiv måte og om de således vil styrke konkurransen i det norske ekommarkedet.

3.2 Tilgangsdirektivet

Det mest sentrale i forslaget til endring av tilgangsdirektivet er forslaget om funksjonell separasjon i artikkel 13a. I følge denne bestemmelsen skal den nasjonale regulatøren kunne pålegge vertikalt integrert operatør å plassere aktiviteter relatert til grossistvirksomheten av aksessprodukter (tilgang til nett) i en uavhengig operativ forretningsenhet.

I Telenor er fastnett grossisttjenestene skilt ut i Jara. Siden Jara ikke er helt uavhengig av annen virksomhet i Telenor, er endringsdirektivets krav til funksjonell separasjon ikke oppfylt. Et slikt skille mangler helt innen Telenors mobilvirksomhet. Funksjonell separasjon av nettilgang i henhold til EU-kommisjonens forslag, vil således innebære forandringer i måten Telenor organiserer seg på. Det vil likevel ikke innebære total omorganisering siden Telenor allerede har skilt ut deler av grossistvirksomheten.

I Sverige har regjeringen fremmet et forslag om funksjonell separasjon av tilgang til Telias bredbåndsnett. Dette forslaget er nå sendt videre til Lagrådet. Et vedtak i Sverige om hjemmel til å pålegge Telia funksjonell separasjon vil, på grunn av hensynet til harmonisering av regelverket innen EØS, gi et incitament til å innføre tilsvarende virkemiddel Norge. Gir Lagrådet ikke sin tilslutning til regjeringens forslag, vil likevel norske myndigheter kunne komme til at funksjonell separasjon er et nødvendig virkemiddel i Norge, for eksempel på grunn av høyere etableringsbarrierer i enkelte markeder.

Funksjonell separasjon vil sikre ikke-diskriminering og transparente tilgangsvilkår. Dette vil gi mindre mulighet for tilbyderen til å ta hensyn til/la seg påvirke av egen sluttbrukervirksomhet i forhandlinger med andre tilbydere. Antagelig vil aktørene av den grunn lettere kunne komme til enighet om avtaler basert på kommersielle forhandlinger, noe som vil kunne redusere etableringsbarrierene i ekommarkedet betraktelig. Etter NwNs oppfatning vil funksjonell separasjon som foreslått, kunne være et viktig virkemiddel for å styrke konkurransen både på fastnett- og mobilmarkedene. NwN mener derfor at de norske ekommyndigheter bør gi sin tilslutning til Kommisjonens forslag.

3.3 Tillatelsesdirektivet

3.3.1 Bruksrettigheter til frekvenser og nummer

I artikkel 5 og 6 foreslår Kommisjonen å ytterligere regulere bruken av generelle tillatelser i stedet for individuelle tillatelser, samt utvide retten til omsetning. Kommisjonens forslag gir

enklere, mer transparent og rettferdig tilgang til disse begrensede ressursene, noe som bidrar til å stimulere til konkurranse i ekomarkedet generelt. NwN støtter derfor dette forslaget.

En fare ved fri omsettelighet er imidlertid at store aktører kan kjøpe opp ledige frekvenser og nummer for derigjennom å begrense konkurransen. I følge artikkel 5 nr 6 skal den nasjonale regulatøren sikre at omsetning av frekvenser ikke skjer på en måte som virker konkurransehemmende, herunder ved akkumulering av frekvenser. Etter NwNs oppfatning er dette en viktig presisering, jf punkt 4.1.9.

3.3.2 Harmoniseringstiltak

I en ny artikkel nr 6a foreslår Kommisjonen å utvide sin kompetanse til å treffe bindende vedtak for bruk av frekvenser og nummer. Kommisjonen ønsker å ha rett til å bestemme frekvensbånd og nummerserier som skal harmoniseres på EU-nivå, harmonisere prosedyrer og vilkår for tildeling av rettigheter, endre eller trekke tilbake rettigheter.

Hvorvidt dette er hensiktsmessig avhenger som nevnt foran, av i hvor stor grad Kommisjonen tar hensyn til medlemslandenes synspunkter i forkant av vedtak, hvor stor andel av frekvenser og nummer Kommisjonen får myndighet over m.m. Dersom det begrenses til områder hvor medlemslandene klart har en felles interesse, er det en fordel at det skjer harmonisering. Det vil kunne lette tilgangen til frekvenser og fremme transnasjonale tjenester, samt forhindre at bruk av frekvenser i et land forstyrrer bruk av frekvenser i andre land. Blir Kommisjonens kompetanse for vid, kan det tenkes at nasjonal utvikling og innovasjon blir hemmet. Av den grunn bør det foreslås å endre forslaget slik at Kommisjonen ikke alene kan bestemme hvilke frekvensbånd og nummerserier som skal harmoniseres, men at dette spørsmålet må avgjøres i fellesskap med de berørte nasjonale regulatørene. Unntaksbestemmelsen i artikkel 6a nr 2 gir ikke tilstrekkelig sikkerhet, siden Kommisjonen etter eget skjønn skal ha rett til å vurdere om det er grunnlag for unntak fra harmoniseringsvedtakene.

3.3.3 Gjeldende tillatelser

Eldre tillatelser av lang varighet kan begrense virkningen av tillatelsesdirektivet. Ved en plikt til å bringe eldre tillatelser i samsvar med endringene i reguleringen av frekvenser og nummer, sikres det at endringene får full virkning. NwN er imidlertid i tvil om ett år til å endre enkelte eldre tillatelser er tilstrekkelig. Det kan tenkes at det i enkelte tilfeller vil være nødvendig med overgangsordninger eller kompensasjonsordninger, dersom det er investert store ressurser på grunnlag av berettigede forventninger knyttet til allerede tildelte frekvenser og nummer.

4 Forslag til direktiv som endrer USO-direktivet og kommunikasjonsverndirektivet

4.1 USO-direktivet

Etter NwNs oppfatning gjør forbrukermyndighetene et nyttig arbeid med å sikre forbrukernes rettigheter. Videre konkurrerer tilbyderne om å tilby forbrukerne stadig bedre tjenester og vilkår. Generelt stiller NwN spørsmål ved om det er behov for ytterligere regulering på dette området, og om ikke markedet selv kan løse flere av de forholdene som omfattes av EU-kommisjonens endringsforslag. Økt grad av regulering kan tvert i mot øke kostnadene ved levering av ekomtjenester og dermed virke i strid med ekomlovens formål om "gode, rimelige og fremtidsrettede" ekomtjenester.

4.2 Kommunikasjonsdirektivet

NwN har ingen kommentarer til forslagene til endring av kommunikasjonsverndirektivet.

5 Endringer i anbefalingen om relevante produkt- og tjenestemarkeder

Kommisjonen har i sin nylig vedtatte anbefaling om relevante produkt- og tjenestemarkeder redusert antall markeder fra 18 til 7. Kommisjonen argumenterer for at det nå er tilstrekkelig konkurranse i flere markeder til å begrunne en deregulering. NwN er skeptisk til denne konklusjonen fra Kommisjonens side. Konklusjonen synes snarere å være begrunnet i et behov for å markere at dens arbeid har vært vellykket, enn at de angitte markedsmessige effektene faktisk er nådd.

Blant annet kan NwN ikke se at det er klart for deregulering av marked 15. PT konkluderte i sin markedsanalyse med at det var behov for å regulere dette markedet, til tross for at dette markedet ikke er regulert i mange av EU-landene. Etter NwNs vurdering bør dette markedet reguleres inntil flere fullverdige konkurrenter til Telenor er vel etablert med egne nett, slik at konkurransen kan fungere effektivt. Markedet er på vei til å utvikle seg i den retning, og en deregulering på et så tidlig tidspunkt som angitt av EU-kommisjonen vil vanskeliggjøre en videre utvikling. NwN vil påpeke at tilgangsprisene og vilkårene på mobilmarkedet klart viser at det fremdeles er behov for sektorregulering. NwN vil derfor anmode PT om å gjennomføre en grundig markedsanalyse før det tas stilling til eventuell avregulering av dette markedet.

6 Avsluttende kommentarer

Dersom Samferdselsdepartementet har kommentarer eller spørsmål til det ovenstående, kan det tas kontakt med Geir Løvnes på telefonnummer 479 11 111 eller med undertegnede på telefonnummer 415 17 292.

Med vennlig hilsen

Legalteam advokatfirma DA

Marit Westvig Clemm von Hohenberg
advokat

Samferdselsdepartementet
Attn.: Ingeborg Kjærli
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Vår dato
08.02.2008

Vår referanse
Tnr-2008-017

Deres dato

Deres referanse

Vår saksbehandler
Terje Nord

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK.: PTS	OBJEKT: IK
11 FEB. 2008	
S.NR.: 05/1982-22	
ARKIVKODE: 872.5/	AVSKREVET:
EU	

TELENORS INNSPILL TIL "EKOMPAKKEN"

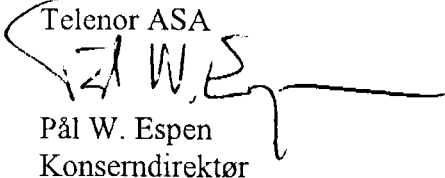
Vi viser til informasjonsmøte hos Samferdselsdepartementet 23. januar 2008. Telenor vil med dette takke for muligheten til å bidra i prosessen med å utarbeide norske posisjoner til EU Kommisjonens forslag til endringer i EU direktivene innen ekomområdet.

I tillegg til noen innledende kommentarer om reguleringsomfang, konkurranse og investeringsincitamenter har vi konsentrert våre kommentarer til følgende fem hovedområder (se vedlegg):

1. Forslag knyttet til harmonisering, herunder forslag til forordning om nytt EU – byrå
2. Forslag knyttet til frekvensforvaltning
3. Forslag knyttet til funksjonell separasjon
4. Forslag knyttet til kringkastingsinnhold
5. Forslag knyttet til sikkerhet og integritet

SD understreket at departementet er i startfasen med å utarbeide norske posisjoner, Telenor ser således at det kan være behov for en fortsatt dialog om enkelte punkter og stiller gjerne i møter eller bidrar med ytterligere skriftlig materiale ved behov. Dersom SD ønsker å opprette arbeidsgruppen sammen med bransjen inn utvalgte områder bidrar Telenor gjerne.

Med hilsen for
Telenor ASA

Pål W. Espen
Konserndirektør

1 VEDLEGG

Review of telecom package: Submission to the Norwegian Ministry of Transport and Communications

General remarks: State of play on the transition to competition law

One of the intentions of the regulatory framework is that regulation shall be rolled back as competition develops, leaving the market as much as possible to general competition rules. The Commission's decision to reduce the number of markets in the Recommendation on relevant markets is a step in the right direction towards this. However it will take time before we will see any deregulation based on the new Recommendation because national regulators first have to analyse the markets to see if deregulation can take place. In addition, the new Recommendation gives regulators the green light to extend access regulation to new networks such as fibre thereby fostering regulatory uncertainty which is not good for investment.

We also note that the Commission does not deal with the issue of next generation access networks (NGAs) in the review proposals, with the exception of the proposal to oblige all operators (not only those with SMP) to give access to ducts. We welcome this, as duct sharing will lower barriers for rolling out NGAs. At the same time, we miss further signals from the Commission on how to motivate all operators to invest in NGAs.

In the coming months and years, regulators and the Commission should as much as possible enable infrastructure based competition in NGAs. This should remain the objective as it would be the best and safest way to attain sustainable long term competition to the benefit of consumers and for the overall competitiveness of the European telecom sector. We recognise however that parallel very high speed access networks will probably not appear in all places such as scarcely populated areas. This is why regulators should be encouraged, and assisted by the Commission, to look into geographical segmentation of markets. The differences in infrastructure based competition and, the prospects for infrastructure based competition within one country, should be assessed based on an in-depth analysis of national circumstances to make sure regulation is targeted to those areas where it is still required.

Based on the above observations we think it is legitimate to question the prospects for progressive deregulation in Europe. In the heat of the debate over functional separation and EECMA, the EU legislator and national regulatory authorities should remember that telecoms markets are increasingly competitive in Norway as well as in Europe and that sector specific rules are transitory in nature and should, wherever possible, be replaced by competition law.

Stronger EU level harmonisation

We agree with the Commission that there are too many variations within the EU/EEA on how markets are regulated. Results of this are for instance unjustified differences in the level of fixed and mobile termination rates within countries and across Europe and differences in the availability of wholesale broadband access offers. Differences in how already imposed obligations are monitored and enforced,

including appeals procedures, are also important. We thus welcome many of the Commission proposals to promote consistency in regulations. We welcome the proposal to extend the Commission veto power under article 7 of the Framework Directive to cover remedies. In our view this is the most effective tool to promote consistency in regulations and to ensure that decisions are made independently of national interests. At the same time, the Commission should use the power with care and only in those areas where inconsistencies cannot be warranted.

However we are less convinced of some of the other “single market proposals”, notably the proposed EECMA. We are not at all convinced as to its necessity and we don’t think the Commission has established a good case for it. It is not clear what would be the benefits since the Authority’s power is limited to give opinions to the Commission. It will further add bureaucracy and complexity while reducing efficiency, transparency and accountability in regulatory decisions. Once in place, the authority will also be difficult to dismantle.

It also seems contradictory to give deregulatory signals (the reduction in the number of relevant markets), while at same time constructing a new and sizeable regulatory body that by itself could become a force for more regulation.

Spectrum management

Telenor welcomes well designed and carefully implemented spectrum management reforms. Telenor thus in general welcomes the Commission’s efforts for more efficient and flexible use of spectrum. However, the process of introducing spectrum liberalisation should be controlled, beneficial and practical.

Reforms should be implemented for all commercial users of spectrum. They should apply in the same manner for all commercial operators potentially competing in the same end-user markets: to mobile operators, providers of wireless broadband services, but also to operators of digital terrestrial broadcasting networks.

Primary award procedures for spectrum should continue to be carried out by Member States. At the same time, Telenor supports EU level primary award procedures for specific pan-European services such as GSM on aircrafts and vessels and mobile satellite services. It is important that pan-European primary award procedures are implemented carefully.

Telenor’s view on spectrum management is as follows:

1. Telenor is committed to becompliant with the current state of spectrum management – anywhere and at any time.
2. Telenor supports all efforts to make spectrum management fair, transparent and targeted towards efficiency.
3. Considering the global economy and the more frequent technology innovations, Telenor regards the shift of leaving the ‘command and control’ based approach to spectrum management and replace it with deregulated and more market based approaches as necessary and important.

Deregulation and more market based approaches leads to a situation where the need for a highly competent and economically, technically and legally skilled spectrum manager is high, possibly

increasing. In particular, the spectrum managers should be prepared to develop and define concepts of usage rights in the very challenging environment of technology neutrality, service neutrality and flexibility so that complex co-existence issues are dealt with and risks of harmful interference is minimized.

Definition of usage rights is extremely important. Legal certainty, stability and predictability are necessary when periods needed for securing return on investments is as lengthy as in the business of providing wireless networks and services.

Although formally the concept of general authorisations is stated as the main approach by article 5 of the Authorisation Directive, individual usage rights must constitute the most important way of defining usage rights for commercial operations of wireless networks for the foreseeable future. The policy objectives and regulatory principles for management of frequencies for electronic communication services as laid down in article 9, cf. article 8 of the Framework Directive clearly defines efficiency as a core target. To manage spectrum by defining individual usage rights for commercial operations of wireless networks such as e.g. mobile networks and fixed wireless access networks for the provision of publicly available electronic communication services is efficient. Minimized risks of harmful interference and exclusivity in terms of securing the licensee the right to deny others utilizing the specific amount of spectrum assigned to him in a way that creates harmful interference for the licensee is vital for optimizing the value for the licensee and thereby securing maximal benefit to society from scarce spectrum resources.

The Commission proposal for amending the wording of the article 5 of the Authorisations Directive is not explained. It is unclear whether the proposed amending is meant to be substantial or not. From just interpreting the existing wording and the proposed amendments it seems to be a matter of semantics and not substance. Nevertheless, clarification should be presented before amendments are to be adopted or no amendment should be adopted.

Careful approaches when dealing with complex co-existence issues, overlay/underlay issues and defining general authorisations as optimizing society's benefit is extremely important. Given the technological reality and underlying economics of commercial operations of wireless networks for provision of publicly available services individual rights and exclusivity is necessary. General authorisations are not suitable for such operations. Implementation of general authorisations should only be accomplished when it is concluded that it will constitute maximal benefit to society from scarce spectrum resources. Furthermore, it shall be underlined that issuing general authorisations does not reduce the spectrum manager's tasks regarding carefully spectrally, technically and geographically define usage rights with the aim of minimizing the risk of harmful interference.

Telenor supports initiatives to harmonise European spectrum management. Harmonised and predictable approaches to complex issues related to concepts of definition of usage rights, including co-existence issues, overlay/underlay issues and defining when general authorisations is suitable, is most likely beneficial.

Functional separation

When the Commission started to speak about functional separation at the end of June 2006 it came as a surprise to most people as it was dismissed in the impact assessment of the Commission Communication on the review of June 2006 that started the public consultation.

The separation model in the Commission proposal is inspired by “Openreach” in the UK and is intended to safeguard against operational discrimination between the incumbents retail business and other operators. If imposed it requires the incumbent to set up a separately managed entity responsible for providing access to essential infrastructure using the same processes and systems for both internal and external wholesale customers. In addition there are restrictions on management incentives and information flow to further safeguard against discrimination. It is overall a very costly and complex remedy that requires regulators to be constantly involved in overseeing the undertakings.

The Commission proposes rather strict conditions that must be fulfilled before NRAs may impose functional separation. Still, by its sole presence in the framework, there is a risk that the use of it will spread into markets where it cannot be justified. We are also concerned that Member States will not allow the Commission to control the use of functional separation. This would in our view increase the risks that functional separation would be implemented inappropriately.

Based on our experience as both incumbent and new entrant, we believe functional separation is not necessary. There are less costly and less intrusive remedies that may deal with situations of operational non-discrimination where such problems exist. An example of this is the service level agreement-model that we propose in Sweden (a combination of SLA, and internal reference offers). In other markets, for instance in Denmark, we believe that the challenges we experience as a new entrant could be met by more effective implementation of existing regulation. In Norway, operational discrimination has not been a problem.

Amendments related to delivery of broadcast content

The Commission has in the Framework Directive Art 8 proposed that NRAs shall promote competition by ensuring that there is no distortion or restriction of competition in the electronic communications sector, *in particular for the delivery of content*.

The preamble to the current Framework Directive, Section 5 clearly constitutes that the electronic communications directives do not regulate delivery of content over electronic communication networks. Also, Art 2, point (c) in current Directive does not include any regulation on the delivery of content. What is regulated at present is the underlying signal transmission services provided by electronic communication networks. But this is significantly different from regulating the delivery of content, which would constitute an amendment with material effects for the subjects regulated under the Review, and not just a blunt ‘technical adjustment’.

Also, the Commission proposes to amend the Access Directive Art 2 so that the definition of “access” shall include delivery of “*information society services and broadcast content services*”. This should be seen in connection with the amendment of the Framework Directive.

The Commission has due to the highly competitive broadcasting market and the coherent lack of need for sector specific ex ante regulation decided to remove the old Market 18 from the list in the Recommendation on relevant markets. Hence Telenor do not see the reasoning for extending the scope of neither the Access Directive nor the Framework directive. Access of information society and broadcast content services to transmission platforms should be subject to commercial agreements.

Telenor finds it particularly worrying that the proposed amendments are not at all commented upon by the Commission, neither in the Explanatory Memorandum to the proposals nor in the preamble. This

means de facto that the amendments have not been subject to public consultation. Therefore the motives behind said revisions and its potential impacts for the stakeholders are unclear. Such ambiguous regulatory situation is highly unsatisfactory.

Given the potential negative effects, and the extension of the scope of the Framework Directive and the Access Directive without any expressed motive or regulatory need for these amendments, Telenor's position is that the proposed amendments are to be deleted.

Security issues

Regarding the general obligations

Telenor Norway appreciate that the security for telecommunications is put on the agenda. Security is important to our customers and thus important for us. We do however believe that the market is the best regulator of what level of security that at any time should be provided by the telcos. We see on a daily basis that our customers both consumers and businesses choose telecommunications services also considering the security level available. Businesses are willing to pay for what they consider the needed security level at any point in time, whereas consumers talk with their feet i.e. move to the provider that offers the security solutions they want.

We observe that the directive uses the term "appropriate" technical and organisational measures to safeguard the security of networks and services. We definitely agree that the telecomm services should be "appropriately" secured, but we believe that the market is by far the best evaluator of what is appropriate. On the flipside, customers will not be willing to pay for security measures that they consider are tighter than what they find necessary. Consequently, for the Commission, ESA or the NRA to try to define the "appropriate" security level can easily lead to an unwanted increase in end user prices for telecomm services.

From a cost perspective, we believe that the costs related to a model where regulations are done by the market will be reasonable as they are associated with the customer needs. If "appropriate" is to be defined by the NRA, the costs could potentially be very high. There is in principle no limit to the level of security you can implement in any network or system.

In summary, we trust in the market to regulate the need for security measures in the best way.

Regarding obligations to notify security breaches

Telenor Norway recognises the need for the NRA to have a good overview of the security breaches in the telecomm sector when the breaches have a significant impact on operation. This regime is already implemented in Norway for unavailability problems above certain thresholds.

We have difficulties understanding that destruction / loss of personal data will have any impact on customers, only on the provider who may lose e.g. billing addresses. Disclosure of personal data may however harm the customer. We are hesitant to advise the customers on measures to be taken to mitigate possible negative effects because Telenor may be able to give qualified advice within the area of negative effects to e.g. disclosure of password to one of our services. We are not qualified to advise on the negative effects of loss of other personal data that can be abused in the finances sector.

Consequently by advising the subscriber to take certain actions, he will do so and feel safe, whereas other measure that also needs to be taken, but are outside the competency of a telecom operator, may not be taken.

Anti piracy

Network operators should in no case monitor or be held responsible for the content they transmit to their customers beyond what the E-Commerce Directive requires.

An obligation for telecom operators to point subscribers to ways of illegal access to content would be counterproductive. The availability of reasonably priced, legitimate online content offers is the best way to curb online piracy.

Teaching users about copyright or any other, is not the job of ISPs but rather of the authorities.

Samferdselsdepartementet
Teleseksjonen
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Deres referanse

Deres dato

Vår referanse
K/000/AOR2008000747

Vår dato
8. februar 2008

Saksbehandler

Direkte telefon

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK.: PTS	S.BET.: /k
11 FEB. 2008	
S.NR.: 05/1982-21	
ARKIVKODE: 872.5/	AVSKREVET:
EU	

Innspill til EUs revisjon av ekompakken

1 INNLEDNING

Det vises til Samferdselsdepartementets informasjonsmøte avholdt 23. januar 2008, og departementets anmodning om at deltakerne kommer med skriftlige innspill.

Lyse Tele AS (Lyse) har gjennomgått direktivene og vil særlig komme med innspill om forhold knyttet til forslagene om:

- opprettelsen av et nytt sentralt byrå,
- nye regler om funksjonell separasjon,
- fjerning av marked 10 og
- tekniske endringer i tilgangsdirektivets artikkel 2 og artikkel 8.

2 OPPRETTELSE OG SENTRALISERING AV MYNDIGHET

Kommisjonen har foreslått forordning om opprettelse av et nytt byrå, European Electronic Communications Market Authority, (EECMA) som skal tillegges ulike oppgaver innenfor ekomområdet. Foreløpig synes det uklart hvilken effekt dette vil få for EØS-landene, men rekommendasjonens memorandum forutsetter at dette også skal gjelde for EØS-land.

På sikt skal byrået erstatte ERG (European Regulators Group). Byrået vil få videre fullmakter enn hva dagens ERG har. Forslaget legger opp til at byrået skal overta ENICAs ansvar for spam og cybercrime. Etter hva Lyse forstår er formålet med opprettelsen å få en mer aktiv felles styringspolitikk innenfor ekomområdet. Lyse frykter blant annet at sentraliseringen kan medføre at markedsanalyser og eventuelle vedtak blir mindre tilpasset norske forhold. På nasjonalt nivå, vil dette også kunne medføre at norske myndigheter får mindre handlekraft, samt at behandlingstid, før søknader, før tiltak for å styrke konkurransen kan iverksettes og for eventuelle klager behandles, vil bli enda lenger.

Byrået vil trolig ikke *erstatte* nasjonale regulatører, men det kan synes som om nasjonale regulatører i større grad skal styres direkte av EECMA og ikke av det relevante norske departement. Lyse mener dette er svært uheldig.

Videre skal det blant annet foretas en reformering av frekvensforvaltningen hvor det åpnes for friere omsetning av frekvenser i markedet. Byrået skal behandle søknader og gi innstilling til Kommisjonen om tillatelse om ressurser for felles europeiske tjenester ("cross-community services"). Ved slike tjenester kan byrået også kreve inn og fordele avgift. Et eksempel som ble gitt på "cross-community services" er

Lyse Tele AS

Et selskap i Lyse-konsernet

Postadresse
Postboks 8124
4069 Stavanger

Besøksadresse
Breiflåtveien 18
Mariero
4017 Stavanger

Telefon
51 90 80 00
Telefaks
51 90 80 01

Bankgiro
3201 31 27092
Foretaksregisteret
984 586 612 MVA

Hjemmeside
www.lyse.no

Innspill til EUs revisjon av ekompakken

satelittjenester. Det påpekes imidlertid at definisjonen av "cross-community services" er så vid at den også kan omfatte mer ordinære ekom tjenester:

"Article 11: the Authority will assist in the identification of the services with cross-Community which would benefit from a common selection procedure. For a service to qualify as a cross-Community service, it will need to fulfil certain conditions. For example, there should be demand for the services in more than one Member State and the services concerned, by the nature of the characteristics, crosses national borders and as such are susceptible to EU or regional rather than national regulation."

Forslaget om et nytt sentralt byrå skaper også uklarheter i forhold til traktaten *Den internasjonale teleunions konstitusjon*. Forholdet mellom International Telecommunication Union (ITU) og EECMA, kanskje særlig forholdet mellom Frekvensstyrets kompetanse, jf. traktatens artikkel 14, og Board of Regulators kompetanse, bør klargjøres for å unngå en eventuell konflikt om hvem som skal tildele frekvenser. Det er videre uklart i hvilken grad de enkelte medlemsland fremdeles opptre autonomt i forhold til ITU og Frekvensstyret. Ytterligere uklart blir forholdet mellom Norske Telemyndigheter og Frekvensstyret, sett i forhold til den uklare relasjonen mellom Norske Telemyndigheter og et mulig EECMA.

EECMA er et rådgivende organ. Beslutninger vil ligge hos Kommisjonen. Dette vil medføre at EU-politiske prioriteringer blir prioritert foran nasjonale norske politiske prioriteringer. Denne effekten styrkes ved at Norge trolig heller ikke vil ha stemmerett til hvilke utkast – opinions - som skal sendes over fra EECMA's besluttende organ, Board of Regulators. Byrådet vil derfor føre til mindre forutsigbarhet for norske interesser knyttet til vedtakene. Trolig vil en kommisjonsbehandling også føre til lenger saksbehandlingstid, da det naturlige vil være at Post- og teletilsynet foretar en utredning som sendes for behandling i EECMA, som deretter oversendes til Kommisjonen.

Det ble nevnt i informasjonsmøtet at tilbydere også vil få en plikt til å informere tilsynsmyndighetene om forventet fremtidig utvikling av tjenester. Det er uklart i hvilket omfang slik informasjonsplikt har. På bakgrunn av prinsipper om offentlighet (eller transparency) kan dette skape vanskelige grensedragninger i forhold til forretningshemmeligheter.

3 FUNKSJONELL SEPARASJON

De foreslåtte endringene til Tilgangsdirektivet artikkel 13a pkt. 1 åpner for at Post- og teletilsynet etter reglene i artikkel 8 kan kreve en vertikal separasjon av et selskap. Lyse oppfatter det slik at forslaget om funksjonell separasjon retter seg mot SMP-aktører, men dette er noe uklart i direktivteksten. Vi mener derfor departementet bør etterlyse en presisering av at bruk av dette virkemiddelet forutsetter SMP-status.

Slik det nåværende forslaget er utformet, synes vertikal separasjon å være ment som et *siste virkemiddel* for å oppnå ønsket konkurranse. Etter det som ble sagt på departementets informasjonsmøte er dette også forutsetningen fra Kommisjonen. Dette fremgår etter Lyses vurdering imidlertid ikke tilstrekkelig klart av selve forslaget. Artikkel 13a viser riktignok til artikkel 8, 3. 2. pkt. hvor det uttrykkes at virkemiddelet bare skal benyttes i "*exceptional circumstances*". Likevel skilles det ikke mellom dette virkemiddelet og øvrig virkemidler i artikkel 9 til 13.

En slik funksjonell separasjon er et svært strengt virkemiddel, som vil kunne vanskeliggjøre konkurransefremmende etablering og drift av bredbånd basert på ny infrastruktur. Funksjonell separasjon vil innebære at virksomheter som har investert i bredbåndsinfrastruktur må tilby tilgangstjenesten til andre konkurrenter av innholdstjenester separat, til samme tid, på samme vilkår (pris, servicenivå, samme system og prosesser med mer) som til egne selskaper. Dette vil vanskeliggjøre virksomhetens inndekning av kostnader knyttet til etablering av ny infrastruktur. Det er derfor svært viktig at dette virkemiddelet bare benyttes helt unntaksvis, noe som også bør fremgå klarere av direktivteksten. Lyse mener videre at det bør

Innspill til EUs revisjon av ekompakken

settes som vilkår for bruk av vertikal separasjon at dette virkemiddelet stimulerer til økt infrastrukturkonkurranse i det relevante markedet.

Da en funksjonell separasjon synes å være vesentlig mer tyngende for virksomheten, ber Lyse departementet jobbe for at Kommisjonen presiserer at virkemiddelet bare skal benyttes dersom mindre tyngende virkemidler ikke oppfyller formålet.

Det er også foreslått at virksomheten selv kan foreta en frivillig vertikal deling. Det er litt uklart hvordan dette er tenkt brukt.

4 FJERNING AV MARKED 10

Regulering av Telenors tilbud i marked 10 (transitt i fastnettet) er viktig for å fremme infrastrukturkonkurranse ettersom infrastrukturbyggere som ikke er landsdekkende er avhengig av slike transittjenester i mange sammenhenger. Samtidig produseres tjenester i markedene 8, 9 og 10 ved hjelp av samme infrastruktur, noe som tilsier at regulering av marked 10 er viktig for ikke å svekke effekten av Post- og teletilsynets virkemiddelbruk i marked 8 og 9.

Kommisjonen har foreslått å ta bort marked 10. Selv om de nasjonale myndighetene uansett må foreta en tre-kriterie-test før regulering av dette markedet kan bortfalle, vil Lyse allerede nå advare mot at reguleringen av dette markedet fjernes. Lyse frykter at Post- og teletilsynet vil legge for mye vekt på Kommisjonens anbefaling. Det bør presiseres at de nasjonale tilsynene skal gjennomføre tre-kriterie-tester basert på nasjonale markedsforhold for å vurdere om relevante markeder som Kommisjonen har tatt ut av den reviderte Anbefalingen skal unntas fra en nasjonal SMP-analyse.

Dersom marked 10 fjernes, kan dette medføre at Telenor, ved å utøve markedsmakt i marked 10, kan påvirke konkurransen i forhold til tjenester som reguleres av andre markeder, men som er basert på samme infrastruktur. Dette kan blant annet være aktuelt for marked 8 originerings (foreslått som det nye marked 2), marked 9 terminering (foreslått som det nye marked 3) og marked 11 LLUB (foreslått som det nye marked 4).

Da en del tjenester er basert på samme infrastruktur, vil det være mulig for en SMP-aktør, for eksempel Telenor, å bruke markedsmakt i dagens marked 10 til å skvise konkurrenter i de andre markedene. Det å fjerne reguleringen i marked 10 vil således kunne virke uheldig inn på asymmetriske virkemidler i de gjenværende regulerte markeder. Kommisjonen bør opplyses om problematikken med bruk av forskjellig virkemidler for markeder som deler samme infrastruktur, samt viktigheten av fortsatt regulering av transittjenester (marked 10) for å fremme infrastrukturkonkurranse i fastnettmarkedet generelt.

5 "TEKNISK ENDRING" I ARTIKKEL 2 OG 8 I TILGANGSDIREKTIVET

Som nevnt av Telenor på informasjonsmøte kan de foreslåtte endringer i tilgangsdirektivets art. 2 som er angitt å være "technical adjustments" få praktisk materiellrettslig betydning. Endringen fremgår av det understrekede i vår henvisning til definisjonen av tilgang i artikkel 2, bokstav (a):

Innspill til EUs revisjon av ekompakken

“(a) “access” means the making available of facilities and/or services to another undertaking, under defined conditions, on either an exclusive or nonexclusive basis, for the purpose of providing electronic communications services or delivering information society services or broadcast content services....”

At tilgang skal omfatte alle typer levering av informasjonssamfunnstjenester er i utgangspunktet å gi ekomdirektivene en vid anvendelse. Da slike tjenester også omfattes av ehandelsedirektivet (2000/31/EC), kan dette skape uheldige og vanskelige grensdragninger, for eksempel knyttet til hvilke opplysninger og hvilke tilbydere (nettilbydere og innholdstilbydere) som er omfattet av taushetspliktsbestemmelsene i ekomdirektivet.

Etter det Lyse forstår anser verken Post- og teletilsynet eller Samferdselsdepartementet at levering av kringkastingsinnhold er regulert av det saklige virkeområde til Ekomdirektivene (se for eksempel Post- og teletilsynet analyse av grossistmarkedet for overføringstjenester for kringkasting, for levering av kringkastingsinnhold til sluttbruker, markedsanalyse 18).

Dersom dette i framtiden skal omfattes med grunnlag i den foreslåtte ”tekniske endringen” kan dette skape uklare grenser mellom Samferdselsdepartementet og Post- og teletilsynet på den ene side, og Kulturdepartementet og Medietilsynet på den annen side. Dette vil også kunne skape vanskeligheter i forbindelse med ekomregelverkets taushetsplikt, tilbydernes adgang til å benytte brukerinformasjon, samt plikt til lagring av trafikkdata ved en fremtidig implementering av Datalagringsdirektivet.

Mistanken om at endringen i definisjonen er ment å være mer enn en teknisk justering, blir styrket av endringene som foretas i artikkel 8. I nåværende rammedirektiv artikkel 8, pkt. 2, (b) er det foreslått å gjøre følgende tillegg (se understreket):

“The national regulatory authorities shall promote competition in the provision of electronic communications networks, electronic communications services and associated facilities and services by inter alia:

(a) ...

(b) ensuring that there is no distortion or restriction of competition (fordreining eller begrensning av konkurranse) in the electronic communications sector, in particular for the delivery of content”

Endringen kan i seg selv ikke sies å gi noen direkte rettsvirkninger, men viser at EU for framtiden vil ha en større fokus mot innholdstjenester. Endringen må også ses i sammenheng med tillegg av en ny bokstav (g) i artikkel 8 pkt. 2.:

“4. The national regulatory authorities shall promote the interests of the citizens of the European Union by inter alia:

(a)...

(g) applying the principle that end-users should be able to access and distribute any lawful content and use any lawful applications and/or services of their choice.”

Endringene i artikkel 2 og 8 vil kunne medføre en mer utvidet fortolkning av ekomlovens virkeområde. Dette vil igjen kunne svekke infrastrukturkonkurransen, ved at virksomheter er lite tjent med å bygge egen infrastruktur, da andre tilbydere av innhold uten å investere i infrastruktur kan tilby de samme tjenestene.

* * *

Lyse vil avslutningsvis understreke at de endringene som foreslås i EU sin regulatoriske pakke først og fremst tar sikte på å fjerne noe av den ex ante regulering som i en overgang fra monopol til konkurransevirkosomhet innen ekom-sektoren har gitt muligheter for asymmetrisk regulering av den tidligere monopolisten sett i forhold til nykommere.

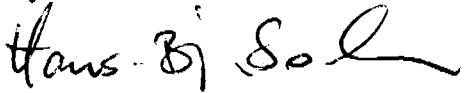
Innspill til EUs revisjon av ekompakken

Lyse mener at det kan være for tidlig å legge til grunn at det er virksom konkurranse slik at man kan falle tilbake på alminnelig konkurranserett på de områdene som nå foreslås deregulert. Vi forutsetter at det blir gjennomført grundige og helhetlige tre-kriterie-tester for alle relevante markeder som nå er tatt ut av Kommisjonens reviderte Anbefaling, som sikrer at nasjonale markedsforhold blir avgjørende for om reguleringen av de aktuelle relevante markedene opphører eller videreføres. I motsetning til første runde med SMP-analyser legger vi til grunn at Post- og teleilsynet i den neste runden foretar selvstendige vurderinger av hvilke relevante markeder som skal analyseres, og at utgangspunktet må være at markeder hvor det i forrige runde ble konkludert med SMP-status ikke kan bortfalle før en tre-kriterie-test tilsier at det ikke lenger er grunnlag for regulering av det aktuelle markedet.

Vi deltar gjerne i nærmere samtaler med departementet der dette kan utdypes nærmere.

Vennlig hilsen

Lyse Tele AS

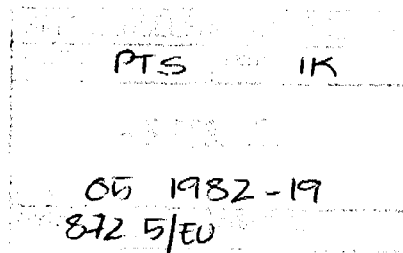

for

Eirik Gundegjerde
Adm. direktør

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Ingeborg Kjærnli

Oslo, 01.02.2008
Vår ref.: D-08-00108

BaneTele AS
Postboks 4323
Nydalen
N-0402 Oslo

Sentralbord
+47 21 00 00 00

Faks
+47 21 00 00 01

E-post
post@banetele.com

Hjemmeside
www.banetele.com

Besøksadresse
Sandakerveien 116

Vareleveringsadresse
Fernanda Nissensgt. 3

Vedrørende EUs revisjon av ekompakken

Vi viser til informasjonsmøtet den 23.01.08 om EU-Kommisjonens forslag til endringer i reguleringen av markedet for elektronisk kommunikasjon.

På møtet ble berørte markedsaktører bedt om å gi eventuelle innspill innen 08.02.08. BaneTele ønsker å gi enkelte kommentarer til endringsforslagene:

Det er foreslått opprettet et nytt EU-byrå, som sammenlignet med eksisterende ERG-struktur kan medføre at innflytelse overføres fra nasjonale myndigheter til Kommisjonen. BaneTele mener Samferdselsdepartementet i sin uttalelse må vurdere forslaget opp mot behovet for at nasjonale myndigheter i tilstrekkelig grad skal kunne hensynta nasjonale forhold. Norge har spesielle topografiske og demografiske forhold, som skiller seg fra en rekke av de andre EU- og EØS-landene. Slike forhold er relevante for konkurranseforholdene i markedet og for behovet for regulering. Det er grunn til å tro at nasjonale myndigheter vil ha best forutsetninger for å vurdere spesielle nasjonale forhold.

Videre er det foreslått å redusere antall markeder fra 18 til 12, herunder fjerne grossistmarkedet for overføringskapasitet for transport (marked 14) og sluttbrukermarkedet for minimumstilbud av overføringskapasitet (marked 7).

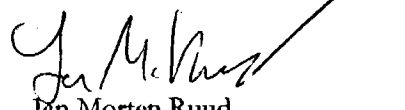
Etter BaneTeles vurdering bør marked 14 fortsatt bestå. Ut fra 3-kriterietesten mener vi det er grunnlag for ex anteregulering av markedet. I eksisterende vedtak av 03.05.07 er Telenor definert som aktør med sterk markedsstilling, og er pålagt flere forpliktelser ut fra identifiserte potensielle konkurranseproblemer. BaneTele mener vedtaket av 03.05.07 og den tilhørende markedsanalysen av marked 13 og 14 viser at det er behov for å opprettholde marked 14 som definert marked. Vi kan ikke se at det har skjedd vesentlige endringer i konkurransesituasjonen i marked 14 etter at vedtaket ble truffet.

Dersom marked 14 fjernes, er det nødvendig å omdefinere marked 13, som i dag omfatter grossistsamband for aksess opp til 8 Mbit/s. Marked 13 bør i så fall omfatte aksessamband for alle hastigheter. Utviklingen går i retning av at stadig større hastigheter brukes som aksessamband, og det er nødvendig å omdefinere marked 13 for at markedet skal samsvare med den faktiske markeds- og konkurransesituasjonen for aksessamband. I dagens marked 14 er det også for de korte sambandene at konkurranseproblemene er størst.

Når det gjelder marked 7, bør det ut fra 3-kriterietesten vurderes om marked 7 bør omdefinieres til å gjelde høyere hastigheter dersom det konkluderes med at dagens definerte marked 7 ikke kvalifiserer for ex anteregulering.

Med vennlig hilsen

BaneTele AS

Jan Morten Ruud
Administrerende direktør

Samferdselsdepartementet
Luft-, post- og teleavdelingen
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

PTES

IK

05 1932 20
3725/EC

Deres ref./Your ref.: 05/1982 - IK

Vår ref./Our ref.: NOA03/08 HMG/abl

Trondheim 5. februar 2008

EU's revisjon av ekompakken – innspill etter informasjonsmøte 21. januar 2008

Vi viser til høringsmøte 21. januar og tillater oss å komme med noen innspill på områder som er viktige for UNINETT Norid AS (heretter Norid) i rollen som registreringsenhet for .no og domenenavnsadministrator i Norge.

Dagens situasjon

Som kjent, er det i dag ingen særskilt EU-regulering når det gjelder Internett navneressurser eller nummerressurser, så som domenenavn og IP adresser. Etter vår oppfatning har dette bidratt til Internetts og domenenavnsystemets (DNS) suksess. Da EU i mars 2002 introduserte Rammedirektivet (2002/21/EC) som en del av ekompakken, var det uttrykkelig fastsatt i dette:

"The provisions of this Directive do not establish any new areas of responsibility for the national regulatory authorities in the field of Internet naming and addressing" (Recital 20).

Direktivet oppfordret tvert i mot medlemsstatene til "where this is appropriate in order to ensure full global interoperability of services, to coordinate their positions in international organisations and forums in which decisions are taken on issues relating to the numbering, naming and addressing of electronic communications networks and services" (Article 10, paragraph 5).

Foreslåtte endringer og utvidelser

Norid er bekymret for den ordlyd Recital 37 i forslaget til endret rammedirektiv nå har fått. Der står det:

".... Power should be conferred on the Commission to adopt implementing measures in areas such as the regulatory treatment of new services, numbering, naming and addressing (vår understreking), consumer issues including eAccessibility, and regulatory accounting measures".

I samsvar med dette foreslår direktivet å utvide begrepet "associated facilities" eller "tilhørende fasiliteter", som definert i Article 2, litra (e) i det nåværende rammedirektivet 2002/21/EC til nå uttrykkelig å omfatte "number and address translation systems" (Article 1, paragraph 2, litra (c) i det foreslåtte rammedirektivet 2007/0247).

Dette ser i våre øyne ut til å bety at domenenavnsystemet (DNS) – som nettopp er et system for oversettelse av nummer og adresser – vil bli underlagt rammedirektivet. Dette vil ha store konsekvenser når man ser på hva rammedirektivet sier om "associated facilities", dersom man legger til grunn definisjonen i Article 2, litra (e).

"Associated facilities" er inkludert i en rekke bestemmelser i 2002/21/EC, og den nye definisjonen vil derfor kunne få stor betydning for om medlemsstatene – og for vår del Norge – selv kan bestemme over denne type ressurser. Eksempler på artikler der "associated facilities" er regulert, er blant annet i artikkel 1 paragraf 1, artikkel 8 paragraf 2 og 3 og artikkell 17 paragraf 1 og 2.

I tillegg foreslås artikkel 19 betydelig utvidet. Teksten som står i dag, erstattes med en adskillig lenger og mer omfattende tekst for harmoniseringsprosedyrer. I den nye bestemmelsen er det spesielt paragraf 4, litra (b) vi har merket oss.

Artikkel 19 paragraf 1 slår fast at dersom Kommisjonen finner avvik i de nasjonale tilsynsmyndigheters utførelse av de oppgaver som de er pålagt i henhold til direktivene og dette skaper hindringer på det indre marked, kan den under nøye hensyntagen til EECMA's oppfatning (hvis det finnes en oppfatning fra dette byrået) utstede en anbefaling eller en beslutning om harmonisert anvendelse av bestemmelsene i rammedirektivet og særdirektivene for å fremme oppfyllelse av målene i artikkel 8.

I paragraf 4, slår det så fast: "Measures adopted pursuant to paragraph 1 may include the identification of a harmonized or coordinated approach for dealing with the following issues:" En av disse "issues", er det som står under litra (b) – Numbering, naming and addressing. Her inkluderes også "number and address translation systems".

Endringsdirektiv 2007/0247 har også forslag til justeringer i tilgangsdirektivet 2002/19/EC som berører navn- og adresseressursene. Med den foreslåtte endringen i artikkel 2, litra (a), vil dette direktivet også dekke "access to number translation or systems offering equivalent functionality". "Number translation" er en beskrivelse av hva DNS gjør.

Samtidig som de beskrevne endringer vekker uro, ser vi at artikkel 10 i rammedirektivet, som har overskriften "Numbering, naming and addressing", ikke har urovekkende endringer foreslått når det gjelder "naming and addressing". Denne artikkelen ser fremdeles ut til å begrense seg til "numbering".

Vår vurdering

Det er ikke så enkelt å se hva som er Kommisjonens hensikt med disse endringene. Vi kan ikke se at "the Explanatory Memorandum" sier noe om dette i det hele tatt. Det ville være svært interessant å få vite mer om bakgrunnen for disse forslagene og Kommisjonens motivasjon for å fremme dem.

Vi oppfatter de foreliggende forslag slik at Kommisjonen gis større makt. Dette kommer i tillegg til at det skal opprettes et nytt byrå – EECMA – som blant annet skal gi Kommisjonen råd i spørsmål knyttet til eAccessibility. Beslutningsmyndighet knyttet til administrasjon av nummerressurser foreslås flyttet til EECMA. Etter det vi kan se, sies det ingenting om navneressurser i denne sammenheng, men vi er usikre på hva som egentlig ligger i dette.

Vi er lite positive til at Kommisjonen får mer kompetanse på dette området. Forslaget om at den får vedtakskompetanse for å sikre likebehandling av blant annet nummer, navn og adresser, slik at den i verste fall kan instruere de nasjonale tilsynene over hodet på de nasjonale, valgte myndigheter, svekker etter vår oppfatning beskyttelsen av nasjonale interesser. Tilsvarende gjelder opprettelsen av EECMA. Det ligger i sakens natur at norske myndigheter vil få mindre innflytelse enn de har hatt gjennom ERG.

Norid har som registreringsenhet for de norske landkode-topppnivådomener (ccTLD) .no, .bv og .sj i alle år hatt et meget godt samarbeid med norske myndigheter. Målsettingen til myndigheter og registreringsenhet har i de aller fleste tilfelle vært sammenfallende i det at de norske toppdomener skal tjene det norske samfunnet på best mulig måte. Vi vil i det følgende liste opp noen momenter vi håper departementet kan dra nytte av i det videre arbeid med denne direktivpakken.

I Bare .no vil bli omtalt videre, da det er dette som er i drift så langt

Etter vår oppfatning er det en rekke argumenter som taler for at navn- og adresseringsressurser på nasjonalt nivå fremdeles bør holdes utenfor EU-regulering. Vår frykt er at Kommisjonen ønsker å tilegne seg myndighet over samtlige europeiske ccTLDer, slik at alle underlegges samme regime. Dette er etter vår mening meget uheldig.

- .eu finnes allerede. Det betyr at et felleseuropeisk marked på domenenavnsfronten allerede finnes. Det er ingen grunn til at alle de andre ccTLDene skal gjøres tilgjengelig for andre land enn det ccTLDen tilhører, dersom ikke nasjonen selv ønsker det. Et interessant moment er forøvrig at da Norge forsøkte å få tilgang til .eu, var svaret fra Kommisjonen at det ikke var EEA-relevant. Når det nå er snakk om å få makt over medlemslandenes ccTLD (navneressurser), er det spesifikt uttalt i "explanatory memorandum" at "the proposed act concerns an EEA matter and should therefore extend to the EEA". Hvis dette skal inkludere alle forslagene til endring, er det etter vår oppfatning et argument for å trekke ut navn- og adresseringsressurser.

Et annet moment når det gjelder .eu, er konkurranseaspektet. Kommisjonen er "eier" av dette toppnivådomenet, selv om det administreres av Eurid på oppdrag fra Kommisjonen, og er dermed i direkte konkurranse med de nasjonale ccTLDene. Det blir etter vår oppfatning en uheldig konstellasjon om den så skal kunne regulere sine konkurrenter.

- Hele bakgrunnen for at det finnes ccTLDer og ikke bare generiske TLDer slik som .com og .net, er for å markere nasjonal og geografisk tilknytning. Dersom kommisjonen har til hensikt å gripe inn i tildelingsregler for de nasjonale ccTLDene, vil båndet til landet svekkes og med dette også selve meningen med en ccTLD. For eksempel vil da .no kunne gå fra å bety "norsk" eller "Norge" til å være et generisk uttrykk som "nei" på engelsk.
- Helt fra Internets start, har det vært det nasjonale "local Internet community" som har utarbeidet reglene for .no-domenet. "Local Internet community" omfatter - i tillegg til myndighetene - ulike organisasjoner, brukere osv. Norske myndigheter valgte å beholde denne selvreguleringsmodellen da domeneforskriften ble utarbeidet og vedtatt i 2003. Den norske reguleringen setter rammer og prinsipper som tildelingsreglene må holdes innenfor. Men de som bruker domenet har hatt - og har fremdeles - reell innflytelse over hvordan reglene utformes. Dette prinsippet har vært et viktig kriterium for fremveksten av Internett. Hvis Kommisjonen og det nye byrået skulle få makt til å kunne bryte med denne selvreguleringen, vil Norge miste makt og myndighet over sitt eget toppnivådomene. Avstanden fra de som bruker domenet og vet hvor skoen trykker til de som utformer reglene vil da bli mye større.
- Selvbestemmelsesprinsippet eller subsidiaritetsprinsippet er anerkjent og akseptert internasjonalt - både blant de nasjonale registreringsenheter og blant nasjonale myndigheter. Dette er blant annet nedfelt i de såkalte GAC-prinsippene.¹ GAC er et globalt, rådgivende organ for ICANN, Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, der representanter for myndigheter fra hele verden sitter. Prinsippet lyder:

"The main principle is the principle of subsidiarity. ccTLD policy should be set locally, unless it can be shown that the issue has global impact and needs to be resolved in an international framework. Most of the ccTLD policy issues are local in nature and should therefore be addressed by the local Internet Community, according to national law."

Det samme prinsippet ble lagt til grunn under de internasjonale drøftinger i WSIS-prosessen i regi av FN og

¹ GAC = Governmental Advisory Committee of ICANN, se www.gac.icann.org

ITU.² Det ser for oss ut til at EU her går på tvers av verdenssamfunnets syn på denne type ressurser.

- no-domenet begynner å bli en svært viktig infrastrukturkomponent i Norge og blir stadig viktigere. I henhold til en spørreundersøkelse fra 2006 har over 90% av norske organisasjoner valgt .no som sitt primære domene, for å skille seg fra andre og for å markere at det står en norsk organisasjon bak domenenavnet. .no-domenet har med andre ord også stor betydning for samfunnsøkonomien i Norge. Vi kan ikke se at norske myndigheter er tjent med at dette reguleres fra Brussel.
- Dersom Kommisjonen får kompetanse til å kunne overstyre nasjonal innflytelse over landets eget toppdomene, vil det ha mange uheldige konsekvenser:
 - Norge har gjort en del helt bevisste valg ved å kreve teknisk operativitet av domenenavn under .no, klar identifikasjon av registrant og kvote på antallet registreringer. Dette har blant annet bidratt til at .no er et av verdens sikreste domener; se <http://www.norid.no/nytt/pressemelding20070316.html>, McAfee-undersøkelsen. Likeledes har disse valgene bidratt til å holde hamstring, domenesnavnspekulasjon og domenenavnspirateri nede. Hvis reglene skal bestemmes fra EU, vil kunne føre til at det norske Internettsamfunnet kan miste muligheten til selv å velge hvilke begrensninger som skal legges.
 - Lokale tilpasninger som gjøres i Norge kan være vanskelige å få gjennom. Som eksempler kan nevnes vår ordning med å begrense dep.no for departementer, kommune.no for kommuner osv. Likeledes kan f.eks. spesielle kvoteordninger for enkelte abonnentgrupper kunne bli vanskelig (som f.eks. statlige organisasjoner).
 - Norske myndigheter vil kunne miste muligheten til å etablere nasjonale ordninger for nasjonale ressurser og vil kunne bli tvunget til å kjøre anbudsrunder også der myndighetene ikke selv ønsker å gjøre det.
 - Ensretting kan være en svakhet i seg selv. I tekniske sammenhenger vil en være mer sårbar overfor enkeltsvakheter. Administrativt og rutinemessig vil en kunne bli begrenset i mulighetene til å prøve ut forskjellige ordninger. Per i dag har de forskjellige nasjonale ccTLDene ulike ordninger på mange områder, og dette gir læringseffekter for andre ccTLDer om hva som er gode og dårlige løsninger. På denne måten fremmes innovasjonen.
 - Selv i Europa er det stor forskjell på hvor langt utviklingen av det nasjonale domenerregisteret er kommet. "Tung" regulering eller krav om å gi tilgang til alle i hele Europa, vil kunne knekke små registre.

Oppsummering

1. Etter vår oppfatning er det mest i overensstemmelse med de prinsipper som ligger til grunn for Internetts utvikling og innovasjon og nasjonale interesser at det opprinnelig unntaket i Recital 20 i 2001/21/EC opprettholdes og at "associated facilities" ikke omfatter denne type systemer.
2. Vi ber Samferdselsdepartementet vurdere om det er på sin plass å påpeke endringen i Recital 37 i 2007/0247, der Kommisjonens makt utvides til også å omfatte også navn og adresser; få vite hva som ligger bak denne endringen i forhold til det uttrykkelig unntaket i Recital 20 i det gamle rammedirektivet 2002/21/EC.
3. Vi ber Samferdselsdepartementet se nærmere på utvidelsen av definisjonen av "associated facilities", jfr:

2 WSIS = World Summit of Information Society

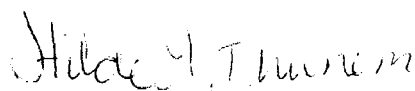
Article 2, litra (e) i det nåværende rammedirektivet 2002/21/EC til nå uttrykkelig å omfatte "number and address translation systems" (Article 1, paragraph 2, litra (c) i det foreslåtte rammedirektivet 2007/0247.

4. Norid er negative til opprettelsen av et nytt byrå. Vi støtter Samferdselsdepartementets vurdering om at det er bedre å arbeide for ERGs alternative forslag. Slik det ser ut, vil Norges innflytelse uansett reduseres, men ERGs forslag synes for oss som den minste av to onder.

Vi står selvfølgelig til disposisjon dersom det skulle være ønskelig med mer utdyping av våre synspunkter.

Vennligst ta kontakt på info@norid.no eller telefon 73 55 10 00 hvis noe er uklart.

Med hilsen
UNINETT Norid AS

Hilde M. Thunem

Daglig leder

Kopi:

Post- og teletilsynet v/ Ørnulf Storm

SAMFERDSDEPARTEMENTET	
AVD/SEK: PLS	S.BLR: IK
14 FEB. 2008	
S.NR. 05 / 1982 - 26	AVSKREVET
ARKIV 872.57	

FORBRUKERRÅDET

Det Kongelige Samferdselsdepartement
Luft-, post- og teleavdelingen
V/Ingeborg Kjærnli
Postboks 8010 Dep.
0030 Oslo

Saksbehandler:
Anne-Karin L. Iversen

Vår dato:
07.02.2008

Vår referanse:
Va/2008/733

Deres dato:

Deres referanse:

Innspill vedrørende EUs revisjon av ekompakken

Vi viser til møtet i Samferdselsdepartementet 23.01.2008 hvor departementet inviterte de tilstedeværende til å komme med innspill/synspunkter på EU kommisjonens forslag til revisjon av ekompakken.

De tjenester som omfattes av ekompakken må anses som nødvendighetsgoder. Forbrukerrådet mener av den grunn at det er svært viktig at regelverket som er med på å ivareta forbrukernes rettigheter, blir oppdatert i tråd med utviklingen på dette området. Det er derfor positivt at det nå foretas en revisjon av ekompakken.

Endringer i Directive 2002/22/EC

Mange av de endringene som foreslås mener Forbrukerrådet vil bidra til å styrke forbrukervernet. Dette gjelder særlig kravet til kort tidsfrist for portering (artikkel 30), dersom dette kan gjøres greit uten å skape problemer for forbrukerne. Også en styrking av rettighetene til forbrukere med nedsatt funksjonsevne (artikkel 7) er positivt. Forbrukerrådet er også fornøyd med at tilsynene gis mulighet til å fastsette en minimumsstandard på kvaliteten på teletjenestene (artikkel 22.)

Forbrukerrådet er enige med Kommisjonen i viktigheten av at sluttbrukerne informeres om prisene på tjenestene slik at det er mulig for dem å foreta informerte og gode valg av tilbyder og abonnementstyper. Vi er derfor positive til at Kommisjonens krav om transparens og sammenlignbare priser (artikkel 21). Etter Forbrukerrådets vurdering er imidlertid ikke Kommisjonens forslag konkrete nok til å oppnå å sette forbrukerne i stand til å ta valg som vil være mest mulig økonomisk gunstige for dem. En mulighet vil for eksempel være at det automatisk kom opp prisen for å ringe det aktuelle nummeret etter at det var slått. Det faktum at bruk av mobiltelefonen til nedlasting av data fra Internett i mange tilfeller kan medføre ekstremt høye utgifter og at den type tjeneste takseres per

UTGIVER AV:

Forbrukerrådet
Aust-Agder
Vest-Agder

Postadresse:
Serviceboks 505
4605 Kristiansand s

Besøksadresse:
Tordenskjoldsgt. 65
Fylkeshuset
4614 Kristiansand

Org. nr.:
NO 871 033 382 MVA

E-post og nett:
kristiansand@
forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no

Publikumstelefon:
815 58 200
Telefaks:
38 10 80 42

megabyte nedlastet, hvilket er vanskelig for de fleste å beregne kostnadene av, viser også hvor viktig god prisinformasjon er.

I sitt forslag ønsker Kommisjonen at tilsynsmyndighetene skal pålegges å stille interaktive prisguider eller teknikker til rådighet dersom dette ikke finnes på markedet (artikkel 21). Forbrukerrådet finner det lite forbrukervennlig og uhensiktsmessig at dette først og fremst overlates til det frie markedet. Ved å pålegge de nasjonale tilsynsmyndighetene å tilby interaktive prisguider uansett hva som finnes på markedet, sikrer man at slike prisguider publiseres av et tilsyn som er nøytralt og som har god kjennskap til markedet.

Forbrukerrådet anser det også positivt at det gis mulighet til at det kan fastsettes minstekrav til tjenesters kvalitet (artikkel 22).

Endring i Directive 2002/19/EC

For å oppnå best mulig service og lavest mulig priser for forbrukerne, er det etter Forbrukerrådets mening viktig at det er en fri konkurranse på telesektoren. En forutsetning for å oppnå en slik situasjon er at det ikke foreligger diskriminering av noen aktører, men at de kan operere under like forhold.

Forbrukerrådet anser muligheten for tilsynene til å pålegge funksjonell separasjon som et virkemiddel, når andre virkemidler for å sørge for effektiv konkurranse har feilet, slik EU kommisjonen har foreslått, som viktig. Både som et incitament for aktuelle aktører til å ikke diskriminere og som et effektivt virkemiddel når situasjonen krever det.

Endringer Forbrukerrådet mener Kommisjonen burde ha foreslått.

Forbrukerrådet hadde sett at Kommisjonen hadde benyttet anledningen til å sørge for enda bedre forbrukerrettigheter enn de som er foreslått.

Først og fremst er vi skuffet over at Kommisjonen ikke foreslo endringer som hadde bedret forbrukernes mulighet til å kontrollere sine telekostnader. Forbrukerrådet har mottatt mange henvendelser fra forbrukere som har problemer med å kontrollere sine kostnader, særlig gjelder dette ved bruk av mobiltelefon. Mobiltelefonen gir enkel tilgang til blant annet innholdstjenester og Internett tjenester som kan generere svært høye kostnader. Mobiltelefonens bruksmuligheter øker stadig og vil mest sannsynlig fortsette å øke i fremtiden. Vi finner det også viktig å minne om at mobiltelefonen i dag rent faktisk nærmest kan brukes som et bankkort, men uten samme sikkerhet. Abonnementsvilkårene pålegger abonnentene et stort økonomisk ansvar både for eget og andres bruk og misbruk av abonnementet. Vi mener derfor at følgende tiltak må pålegges tilbydere av teletjenester:

1. Sperring av abonnementet når bruken når et fastsatt beløp.
2. Opt-in, dvs. At abonnementet i utgangspunktet er stengt mot spesielle tjenester, og at det ved kontraktsinngåelse eller senere må avtales om det skal åpnes for ulike tjenester.
3. At tjenesteyter pålegges å varsle abonnenten når bruken er unormalt høyt i forhold til tidligere faktureringsperioder.

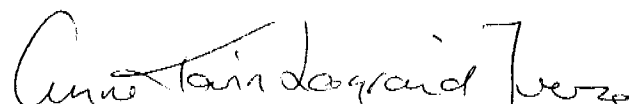
Dersom det ikke i første omgang er mulig med slike løsninger, vil et alternativ være at teletilbyderne må tilby sine kunder mulighet til slike sperreordninger.

Et annet problem Kommisjonene burde ha benyttet anledningen til å gjøre noe med, er å begrense teleoperatørenes utstrakte bruk av innlukningsmekanismer, både tekniske og kontraktsrettslige bindinger. Etter Forbrukerrådets vurdering fører bindingstider og bruken av operatørsperre på telefonene til at det blir vanskeligere for forbrukerne å skifte operatør når de selv ønsker, slik at de kan benytte seg av de til enhver tid mest gunstige tilbudene. En slik begrensning av forbrukernes handlefrihet kan igjen påvirke den reelle konkurransen på området.

Med hilsen

for Forbrukerrådet

Ole Asbjørn Lie
underdirektør

Anne-Karin Lægraud Iversen
rådgiver